

RAIVAAJAN TYÖVAINIOLTA

I

Raivaajan Työvainiolta

I

Amerikan suomalaisten
socialistien kirjailija-*al*pumi

==== Raivaajan toimituksen julkaisema ====

Kustantaja:
Suomalainen Sosialistinen Kustannusyhtiö,
Fitchburg, Mass.

**Raivaajan kirjapainossa,
Fitchburg, Mass.
1905.**

Vastustajille.

Te kullalle yksin kumarratte
Ja nautitte onnesta siitä,
Ett' sen voimalla kansaa kuristatte,
Kun kaikille kultaa ei riitä.

Teill' alhaiset pyyteet on ihanne
Ja siksi ette totuutta siedä.
Te niihin kohdistatte vihanne,
Jotk' tahtovat kansaa valohon viedä.

Te kiukkuanne inhaa purkakaa
Ja käyttäkää halpaa kieltä,
Sill' muuta ette voi, kuin osoittaa
Teiltä puuttuvan tuntoa, mieltä.

Teill' itsekkyyys typeryyttä kannustaa,
Jopa kehoimmat miekkaankin tarttuu,
Mutt' aatetta sillä ette tapetuks' saa,
Sen voima vain kasvaa ja varttuu.

Nyt taistelu on alkanut pelvoton ;
Meidän aseena on hengen kalpa
Ja määränä vapauden voitto on,
Ei tarkoitus sen ole halpa.

Te jos vieläkin ripustatte ristihin
Ja suljette totuuden huulet,
Niin nouseva aika sitä pikemmin
Taas nostavi sankarit uudet.

Se aate, mi totuutta edustaa,
Sitä kukista ei mikään mahti.
Sen edest' ehkä toiset kuollakin saa,
Mutt' totuus käy voittoa kohti!

VICTOR LOUKOLA.

Sosialidemokratian ihanteellisuus.)*

Sosialidemokraattista liikettä vastaan hyökätessään ovat porvarilliset ainekset käyttäneet kaikellaisia aseita: mestauksia, joukkomurhia, poikkeuslakeja, vankiloita ja sakkomääräyksiä, vääriä todistuksia, sotaväkeä ja poliiseja, kirkkoja ja kouluja, nälkään näännytystä, maanpakotuomioita, työnseisauksia, sanalla sanoen: kaikkia niitä keinoja, joita kapitalistisella valtiomahdilla on ollut tarjona.

Oikeudettomain ainoana turvana on ollut luottamus asiansa oikeuteen ja sen lopulliseen voittoon, ovat siis taistelleet ihanteensa puolesta ihanteellisella luottamuksella totuuden ja oikeuden omaan sisäiseen voimaan. Yläluokat ovat materialistisien etujensa säilyttämiseksi käyttäneet aineellisen rikkauden kaikkia saavutettavissa olevia keinoja, keinoja niin mahtavia, että niiden

*) Tässä kirjoituksessa käytetään sanaa sosialidemokratia samassa merkityksessä kuin tässä maassa yleisemmin sosialisti sanaa käytetään. Nimellä sosialidemokratia on kirjoittaja tarkoittanut sitä selvästi määriteltä suuntaa, jota työväenliike Euroopassa kulkee ja jota täällä erikoisesti on „leipäsosialismiksi“ soimattu.

avulla olisi kaiken muun vastustuksen voinut murtaa, mutta ei sitä, joka asuu ihmisten omissa tunnoissa ja muodostaa ajattelevain ihmisten elämänkäsityksen — uskonnon.

Sosialidemokratian voima on ollut yhtä murtumaton kuin kristinuskon sen alkuaikoina, sen ollessa köyhäin elävänä uskona, Sosialidemokratialla on epäilemättä ainakin yhtä paljo martttiiraja kuin Kristuksenkin opilla oli aikoinaan, ja samahan on päämääräkin — vaikka keinot ovat erilaiset, käytännöllisemmät ja ajan hengen mukaiset.

Vaikka näin on ja vaikka ken tahansa voi tulla vakuutetuksi, tutustumalla sosialidemokratian historiaan, että todellakin näin on, siitä huolimatta on tuon tuostakin sosialidemokraattista liikettä moitittu ihanteitten puutteesta ja solvattu nimityksellä: „leipäsosialismi“, ihan kun ei tunnustauseenamme olisikaan: veljeys, vapaus ja yhdenvertaisuus.

Sosialidemokratiaa syytetään ihanteitten puutteesta ja vatsan jumaloimisesta sentähden, että se pyrkii ihanteitaan saavuttamaan valtiollistaloudellisen taistelun kautta, tahtoo poistaa nykyaikaisen orjuuden kulmakiven, palkkajärjestelmän, ja saada sen tilalle yhteisomaisuuteen perustuva yhteistuotanto. Haaveilijat unohtavat säännöllisesti osoittaa mitään toista tietä, joka samaan päämäärään varmuudella johtaisi, eivätkä ota oppia entisistä kokemuksista.

Palkkaorjuuden poistamiseksi on sosialisteilla yksi ainoa keino: tuotantovälineitten saat-

taminen koko kansan yhteisomaisuudeksi, valtion välityksellä. Palkkaorjuuden lieventämiseksi on menestyksellä taistellut ammattiyhdistys- ja osuustoimintaliikkeet valtiollisen toiminnan ohella; edellisen kautta on työväestön elantosuh- teita parannettu työpalkkoja kohottamalla ja työpäivää lyhentämällä; ko-operatiivinen liike taas on vapauttanut työväestön laihan kukkaron välittäjien, kauppiaslukan, verotuksesta. Siten on saatu työmiehen synkkään elämään sen verran päivänpaistetta, että sitä suuremmassa arvossa, taistelun arvoisena, osaa pitää niitä lukuisia elämän etuisuuksia ja mukavuuksia, joita työllään toisille niin runsaasti tuottaa, mutta itse niistä osattomaksi jää.

Sanokoot ihannesosialistit mitä tahansa, mutta tässä on esimerkki, miten taloudellisten asiain välityksellä ihanteita saavutetaan. Ja mikäpä onkaan sen kauniimpi ihanne kuin taloudellisen kurjuuden ja henkisen pimeyden poistaminen miljoonista kodeista. Kuinka monissa kymmenissä tuhansissa romaaneissa ja novelleissa kaunokirjailijat kaikilla kielillä ovat mitä mieltäliikuttavimmilla väreillä kuvanneet sellaista onnellista tapahtumaa yhdessä perheessä! Ja porvarirouvat ja neitokset ovat liikutuksesta itkeneet! Mutta kun sosialistinen liike — sillä ko-operatiivinen ja ammattiyhdistysliike Europassa ovat pohjaltaan sosialidemokraattisia — saa samallaisen harvinaisen ilmiön aikaan miljoonissa kodeissa, niin sitä ei tahdo kukaan huomata eikä tunnustaa, vaikka ei voidakaan kieltää, että se elämänhalu ja parem-

man tulevaisuuden toivo, joka on niin ominaista Euroopan valveutuneelle työväestölle, on juuri sosialismin synnyttämä ja ylläpitämä. Sosialidemokratia se on, joka on tuonut taistelunhalua ja sitä seuraavaa elämäniloa työläisten ennen niin pimeihin koteihin, joissa muuten ehkä vallitsisi sama synkkä välinpitämättömyys, joka on ominaista Suomen irtolaisväestölle ja suurimmalle osalle Wenäjän maanviljelysväestöä.

Tässä henkisen pimeyden ja taloudellisen kurjuuden häätämistyössä ei sovi unhottaa sosialistien vaikutuksesta syntynyttä lainsäädäntöä työväestön turvaamiseksi kapitalistien pahimmilta sorto-yrityksiltä, kuten työpäivän pituuden rajoittamista erinäisissä ammateissa, naisten ja lasten työn rajoittamista, ammattin tarkastajain, tapaturmavakuutuksen, työnvälityksen ja työtilaston aikaansaamista, kaikki ne asioita, joiden nojalle voi yhä lisää rakentaa esteitä ihmisellisen työvoiman arvon alenemista vastaan. Joka vuosi saavuttaa työväki uusia voittoja suojelulainsäädännön alalla; siten sosialidemokraattisten puolueiden valtiollinen toiminta ei ainoastaan estä kurjuuden lisääntymistä, mikä olisi suoranaista ja välttämätöntä seuraus vapaan kilpailun rajattomasta rehottamisesta, vaan yhä edelleen koettaa rajottaa kapitalistien keinottelua ihmisonnella ja siten takaa aina yhä uusille köyhälistöperheille parempia elämänehtoja ja kohottaa niitä niinkin korkealle, että voivat alkaa haaveilla ihanteellisemmistakin asioista — eikä ainoastaan huomispäivän yli nälettömänä pääsemisestä.

Jos tahtoo perinpohjin kumota kaikellaisten ihannesosialismilla puoskaroitsemista harjottavain väitteet sosialidemokratian ihanteellisuuden puutteesta ja vatsan jumaloimisesta — vaikka allekirjoittanut rohkeneekin yhtyä väitteeseen, että vatsan hyvässä kunnossa pitäminen on terveen henkisenkin toiminnan ehto — niin ei tarvitse muuta kuin viitata siihen mullistuksia aikaansaavaan muutokseen, mikä on tapahtunut sosialidemokratian vaikutuksesta koko „sivistyneen“ maailman köyhälistön pyrinnöissä ja harrastuksissa viimeisten vuosikymmenien kuluessa. Voiko ihmiskunnan historia tarjota kenellekään suuremmoisempaa ja ihanteellisempaa näkyä, kuin on tarjolla ollut jokaiselle juuri viime vuosikymmeninä nähtäväksi, jos vaan on osannut pitää silmänsä auki? Oikeuksistaan tietämätön ja välinpitämätön, kurjuuden ja tietämättömyyden tylsistyttämä ja lannistama kansaluokka on kohonnut vaatimaan osuuttaan elämänilosta, on järjestäytynyt säännölliseksi taisteluarmeijaksi, voittanut ennakkoluulot ja ojentanut kaikkialla, rajoista ja kansallisuuksista välittämättä, tovereilleen auttavan veljeskäden, ja on nyt useissa maissa henkisen aateluuden suurmestarien rinnalla taistelemassa oikeuden ja ihmissyyden puolesta kaikellaista sortoa ja vääryyttä vastaan, esiintyköönpä se sitte missä muodossa tahansa. Eikö työväestön itsensä uhrautuvaisuus taistelussaan ihanteittensa puolesta, kansalaisoikeuksiansa tavotellessa, voidakseen kohottaa lain oikeuden ja kärsiväin turvaksi, eikö se tyydytä ihanteellisimmankin vaatimuksia, eikö se käy yli rohkeittenkin toiveiden?

Sitä työväestön oikeuden ihailua ja sen eduksi työskentelemistä eivät porvarilliset käsitä eivätkä tahdo käsittää. Sitä Suomen nykyinen kenraalikuvernööri Obolenski ihmetteli ja moitti, vastatessaan viime syksynä Tampereen Työväenyhdistyksen lähetystön esityksiin; hän kehoitti työväkeä rajoittamaan toivomuksensa taloudellisiin kysymyksiin — se on: unohtamaan vapautta, veljeyttä ja yhdenvertaisuutta vaativan ohjelmansa.

Sosialidemokratian tehtävänä ei ole ainoastaan köyhälistölle mahdollisuuden avaaminen ihanne-elämään, vaikkapa se työ onkin suuriarvoisin siihen katsoen, että se koskee ihmiskunnan enemmistön onnea. Rahan orjuudessa näivettynyttä herrasluokkaakin koskee suuren vapauttajan evankeliumi. Kun sosialidemokratia murtaa raja-aidat herrasluokan ja työväestön väliltä, silloin se tekee työtä kummankin eduksi, koko ihmiskunnan onneksi. Taiteilijat, kirjailijat, papit, koulunopettajat vapautuvat niistä kahleista ja kaavoista, joihin pakollisen rahan palveluksen kautta ovat joutuneet. Henkisenkään työntekijän ei sitte enää tarvitse miettiä paljoko hänen työstään maksetaan ja miten siitä suurimman maksun saisi, vaan pääasiaksi tulee kysymys: miten voisin kehittyä mahdollisimman taitavaksi, voidakseni runsaimmalla mitalla kanssaveljiäni hyödyttää.

Turhaa on koettaa kuvata sen elämän rikkautta, onnellisuutta, vapautta ja kaikinpuolista ihanneellisuutta, jonka sosialidemokratian lopullinen voitto tulee ihmiskunnalle lahjoittamaan. Maailmankuulut ja muistossa säilyvät kirjailijat, sellai-

set kuin Krapotkin, Bellamy, Zola ja Morris, ovat luoneet siitä tulevaisuuden maailmasta, joka jokaisen todellisen sosialistin silmissä jo häämöittää, kuvia niin kauniita, että mieli heltyy, nykyisyyden vaivat ja uhraukset kadottavat katkeruutensa ja saapi rauhan omalle tunnollensa tietäessään olleensa pienenä hiukkasena sitä muodostamassa ja valmistamassa, tietäessään uhranneensa parhaat voimansa ja kykynsä oikeuden, totuuden ja kau-
neuden voitolle.

Mutta vielä kerran: Sitä tulevaisuuden maailmaa ei saavuteta unelmilla henkimaailmoista ja haudantakaisuuksista, ei pakenemalla erämaihin muka pakoon kapitalismin sortoa ja vallassa olevaa vääryyttä, vaan taistelemalla, jyrkän ja horjumattoman luokkataistelun kautta, jonka avulla koko köyhälistön joukko valveutuu, järjestyy ja lopuksi kykenee riistämään aseet vastustajainsa käsistä, saattamaan kaikkien yhteisen työn tulokset kaikkien yhteisesti hallittavaksi ja käytettäväksi.

Siinä on meidän ihanteemme. Se meitä velvoittaa ja kutsuu, ja sitä kutsua me mielellämme noudatammekin.

T. T.

PIENIÄ VARJOPIIRTEITÄ.

Sakramenttien voima ja hengen-miehen oppi.

„Oo, Jehovah, siunaa tää lapsukainen
Ja syntymä-saastast' puhdistista.
Saatan on viekas ja pauloittavainen
Ja myöskin paha on maailma ;
Tietänsä, Jehovah, kaitsele niin,
Ett' johtaa se luoksesi taivaisiin“.

Teki ristin, vedellä otsan kasti
Ja nimeksi antoi „Matias“.
Nyt puhdas tuo lapsi on luultavasti
Ja elossa, kuolossa onnekas.
Herran-mies sai hopeita palkastaan
Ja riensi toisia puhdistamaan.

Nyt syy oli toivoa onnen miestä,
Kun pois oli saasta ja saatana.
Mutt' — kehdosta asti jo vaivan iestä
Sälytti Matille maailma
Ja pani hänen näläss', hiessään
Maailman myllyä vääntämään.

„Kaikk' kaikki vain turhaa on ponnistusta, —
 Näinköhän luoja säätänyt lie!? —
 On eloni vaivaa ja vaikerrusta,
 Toiset ne työnikin heelmät vie.
 Tuntuu kuni vääryyttä kärsisin . . .“
 Näin huokaili Matti jo useinkin.

Jylisi hengen-mies: „Synteisi tähden
 Sun luojasi sinua rankaisee.
 Polvistu uhkahan Jehovan nähden,
 Niin hän sulle armonsa aukaisee. . . .
 Jos nöyrä on selkäs a vaiti sun suu,
 Niin kruunusi ylhäällä kirkastuu“

Raatajien lepoetki.

Raatavat torpparit päivätyöllä
 Ja palkkaväki on myötä.
 Haastelee vouti: „Nukutaan yöllä
 Ja päivällä tehdään työtä;
 Aika on tärkeä ja työ on suuri
 Ja ruokatuntikin saapuu juuri“ .

Rupeeman raatavat, väsy jänne,
 Mutt' syötyä isäntä alkaa:
 „Ystävät, tokihan levätessänne
 Nyt autatte kivijalkaa;
 Mun täytyy pitempi lepo antaa
 Ett' ehditte hiukan kiviä kantaa“ . . .

Kultaa!

Oli köyhällä miljoona — unelmissaan :
 „Nyt tuhannen orjaa ma ostan
 Ja valloitan kauneimman hedelmämaan
 Ja elän ja olen ja nautin vaan
 Ja mennehet puutteeni kosten“ .

Näin aatteli hän, kävi toisten luo
 Ja orjaks vaati ja tarjosi kultaa.
 He nauroivat hänelle : „Hulluhan tuo!
 Kuulehan, ystävä, anteeksi suo,
 Mutt' tuohan on vainen multaa“ .

Tuli nälkä, hän tarjosi kultiaan
 Ja komeesti tahtoi hän syödä.
 „Ystävä, piloja tehnet sa vaan,
 Nuo kilusi on multaa maan,
 Mutt' lie sulla tehtyä työtä? —“

Hän heräsi, ja pois oli miljoona,
 Mutt' olipa tehtyä työtä.
 Hän tunsi nyt ylpeyttä rinnassa
 Ja asteli pöytähän korskeana —
 „Siis mulla on oikeus syödä“ .

„Ei, lurjus! Huuti! Mitä sä aijotkaan —
 Me vaadimme sinulta kultaa!“ —
 Hän heräsi taas : „Siis unelma vaan;
 Kultaa on mahti ja valtiasta maan,
 Mutt' kaivaja itse on — multaa . . .“

Isiemme maa.

Ken ei kuolis eestä
maan tään.

Tuolla tuhatjärvien maassa, pienen Talosjärven karuisella niemekkeellä, oli tölliläisenä Heikki Paananen. Vaikkei häntä nyt enää kutsuttu Paanaseksi, vaan Talosniemen Heikiksi.

Ei tämän töllin synty mikään romantillinen tarina ole. Olihan vaan kaksi, Heikki ja Liisa, palvelleet samassa talossa useampia vuosia. Ei nuo alkuvuodet heille mitään erityisempiä olleet, olihan vaan vaihdettu pieniä palveluksia puolelta ja toiselta.

Milloin Liisa näki Heikin sukan kantapähän ilmaantuvan tarpeettoman reijän, silloin hän kätevästi muutamalla langansäikeellä esti sen liian laajaksi leviämästä. Toisinaan taas Heikillä oli mielestään joutilasta aikaa ammentaa karjan muuripata vettä täyteen, tehdä tuli sen alle, eikä siinä mitään vaivaa ollut. Hän teki sen vaan sivumennen, hevosille eineen antamistiellä.

Eikä siinä yhteiselämän alussakaan ollut mitään romantillista. Nämä pienet palvelukset olivat vaan vuosien kuluessa tulleet siksi sillaksi,

jonka yli tuo rakkauden Jumala oli heidän sydämensä yhteen liittänyt, eroittamattomalla siteellä.

Eivät he siitä itse erityisesti tiedäneet, että Amor näitä palveluksia hyväkseen käytti vehkeilylähseen heidän sydämiensä kanssa.

Oli kuudes vuosi jo kulumassa heidän yhdessä palveluksestaan, kun Heikki eräänä sunnuntai-aamuna kesäkuussa, tunsu jotain outoa rinnassaan. Ei hän tiennyt varmaan mitä se oli, se tunne tuntui häntä ikäänkuin ajavan pois, kauas jonnekin. Mihin — sitä hän ei tiennyt. Samalla hän tunsu jotain kaipuuta, jotain joka olisi sitonut hänet juuri tähän paikkakuntaan.

Olisikohan tämä sitä, jota ne viisaat kutsuvat rakkaudeksi.

Hän oli aatoksissaan saapunut järven rannalle, jossa hän istahti kivelle. Silloin kuului hänen korviinsa niin surullisen vienot laulun säveleet.

Se oli Liisa. Heikki tunsu äänen heti — olisi tuntenut tuon äänen tuhansien joukosta. Mutta mikähän Liisan on tänne rannalle tuonut. Heikki ei voinut enää itseään pidättää. Hän riensi Liisan luo. Nähtyään Liisan rannalla, koivun alla istuvan, hän tahtomattaan äännähti: Liisa.

Liisa vähän säpsähti, huudahtaen: Heikki.

Nämä sanat eivät olleet pitkiä liverryksiä, ei siinä ollut kohteliaisuuden laverruksia, se oli vaan sydämen kieltä a sisältörikasta.

Hetki oli heille tullut, jolloin he olivat toisilleen pakotetut tunnustamaan, että he olivat tästä

hetkestä alkaen kuuluvat toisilleen, että heidän oli alettava yhteiselämä, astuttava samaan purteen, jolla he lähtevät elämän myrskyiselle merelle, ottaen yhdessä vastaan myrskyn mylvinnän, riehunnan, yhdessä nauttien purjetuulen puhaltaiissa.

Syksyyn asti se viimeinen askel oli jätettävä, sillä he olivat vuosiorjina, kuten jo tiedämme, vaikkei heille vapautus koittanut senkään jälkeen, ainoastaan orjuus muutti muotoaan.

Ainoa vapaus oli Heikillä köyryn jälestä se, että sai myydä itsensä joko päiväksi tai viikoksi. Kaikessa tapauksessa hänen täytyi myydä itsensä parempi osaisille leivän tähden, vielä kahta tiukemmin nyt kuin ennen, sillä hänen tuli nyt Liisankin edestä raataa.

Vuosien vierieissä he olivat saaneet haalittua niin paljo tätä maa-emon hyvyttä kasaan, että voivat alkaa töllipahasta rakentamaan tuonne Talosniemelle, josta ensin oli sitoonnuttava isännälle tekemään päivä viikossa työtä, siitä hyvästä, että sai ruveta raatamaan tuolla karulla niemekkeellä. Tuolla lahdelman pohjukassa oli iso mäntymetsä, josta olisi saanut hyviä rakennushirsiä, mutta hänellä ei ollut oikeutta mennä niitä ottamaan. Heikki ajatteli ja kysyi itseltään, miksi ei hän saa sieltä ottaa yhden pienen tuvan hirret, johon ei montakaan puuta mene; Jumalahan ne on sinne metsään kasvattanut, eihän niistä puista ole kukaan mitään vaivaa nähnyt.

Jota enempi hän tuota asiaa mietti, sitä hämmämmäksi se tuli. Ainoa mitä hän sai selville,

oli se, että jos hän ottaa sieltä yhdenkin hirren, niin hän varkaana vangitaan ja viedään linnaan.

Ei siinä muuta neuvoksi tullut, kun mennä isännän luo pyytämään tuvan hirsiiä. Suostuihan isäntä niitä antamaan, kun Heikki maksoi joka tukista minkä otti.

Jokaista puuta kaataessaan Heikki mietti, miten toisella on oikeus ottaa rahaa näistä puista, joita on Jumala metsään kasvattanut. Eikö se riittäisi isännille, että hän on saanut viljellä peltonsa, on saanut ottaa metsästä tarpeensa, eikö näitä loppuja maita ja loppuja puita saisi köyhät vapaasti käyttää.

Heikki raukka! Hän tunsu, että nämä ajatukset eivät olleet tavallisia, eikä ne sopineet yhteen sen opin kanssa, joka opetti, että tyytyköön kukin osaansa. Nyt Heikki tiesi, että kiusaaja oli iskenyt kyntensä häneen. Hän rukoili, että tämä kiusaus otettaisiin häneltä pois. Ajatukset pakenivatkin hetkeksi, palatakseen jälleen kahta voimakkaammin. „Jumalahan ne on kasvattanut“, kuiskasi tuo rukouksen voimalla tukahutettu ääni. „Jumala on tehnyt maankin, eikä se sitä kenellekään antanut, eikä jakanut. Ihmiset sen ovat anastaneet ja tahtovat itsellään pitää ja kiskoa ihmisen hien ja verenkin verona siitä, että saa asua pientä someroperäistä tilkkua. Mene pois minun tyköäni saatana“, kivahti Heikki, „sinä olet minua vaan kateuden syntiin johtamassa“.

Joku vuosi oli vierinyt. Heikki oli reutonut ja raatanut saadakseen Talosniemen antamaan

enempi almujaan. Eikähän tuo raataminen aivan turhaan ollut mennytkään, olihan heille jo karttunut vähin elämistä, oli kaksi lehmääkin ja mulli.

Vaan nyt oli Heikki tullut sairaaksi. Hän oli raatanut keväällä päivät rikkaille palkan edestä, ja iltaa aamua aherti Liisan apuna omalla pelollaan. Ei hän ollut suonut itselleen yön lepoa.

Hän kesti tätä levon tarvetta vastaan taistellessaan ollessaan nuorempi, vaan nyt hän oli jo vanhempi ja oli liian kauvan hylkinyt tuota virvoittavaa lepoa. Kyllä Heikki tunsu että levon vähyys alkoi häntä rasittaa, vaan hän toivoi kerran pääsevänsä siihen asemaan, ettei tarvitsisi enää itseään toisille myyskennellä päiväpenningistä.

Suvi kului, vaan Heikki oli vielä sairasvuoteella. Liisa koitti raataa vieläkin enempi kuin ennen. Hän kuletti pienemmän lapsen mukanaan pellolle, saadakseen sitä paremmin tehtyä. Siinä vanhimmat lapset juoksentelivat ympärillä, väliin kävästen metsän helmaan, sieltä äidilleen huhuillen. Yhdeksän vuotias Heikki oli äitinsä apuna, väliin äidin käskystä tupaan juosten, katsomaan miten sairas voi, antaen vettä, milloin sairaan suuta kuivasi.

Eräänä iltana ei tullutkaan kotiin metsästä kun toinen lehmä ja mulli. Siitä Liisa hätäantyi, ensin ei tahtonut uskaltaa Heikille ilmoittaa, vaan täytyihän se viimein. Liisa näki, miten se koski Heikkiin, kuten oli pelännytkin.

Liisa jätti pikkulapsensa nuoren Heikin huostaan, rientäen itse metsään. Vasta myöhään

yöllä hän palasi itkien, kun ei ollut löytynyt.

Vasta viikon päästä eräs toinen töllin mies löysi heidän kadonneen lehmänsä kuolleena, kuusen juuresta. Lehmän jalka oli tarttunut kuusen juurien väliin ja katkennut.

Kauvan oli Heikki ollut sairaana. Talven tullen hän alkoi toipua. Liekö lepo tuonut takaisin sen, mitä oli liiallisten ponnistusten kautta menetetty, vai talven ilmako lie virvoittanut. He alkoivat jo taas toivoa elämältä jotain parempaa, luottivat kerran vastoinkäymistenkin perästä onnistuvansa.

Eräänä talvipäivänä, kun Heikki jo oli jalkeilla, kuului kulkusten kilinää ulkoa. Hän katsoi ulos ja näki vallesmannin, lautamiehen kera ajavan heidän pihaansa. Heikki ja Liisa säikähtivät. Mitähän niillä nyt täällä on tekemistä?

Ei heidän kauan tarvinnut olla epätiedossa. Vallesmänni astui sisään ja ilmoitti, että hän on tullut heiltä lain nimessä kirjoittamaan rovastin kahdesta voikilosta. „Jos ette sitä maksa ennen neljää viikkoa, niin minä myytän teiltä lehmän. Jos te tahdotte sen maksaa, niin rovastin voi-saattava on rahassa 4 markkaa 40 penniä, ja minun palkkani 4 markk., yhteensä 8 markk. 40 penniä. Olisi parempi, jos maksaisitte ennen ryöstöä, muuten se tulee enempi maksamaan“.

Silloin vasta Heikki sai suunsa auki. Hän sanoi: „Herra vallesmänni, olen ollut sairas koko viime keväästä asti. Nyt vasta olen alkanut päästä jalkeille. Sitte kova onni on meiltä vielä

viime kesänä vienyt toisen lehmän. Velkaa olemme täytynyt ottaa pitkin suvea omaan elämiseen, ja sitte maksaa miehelle, joka on tehnyt taloon päivän viikossa. En tosiaan tiedä, mistä me saataisi vielä tämä raha lainaksi, sillä ihmiset alkaa pelätä“.

„Se on surullista, kyllä minä tiedän, ettei elämä ole ollut teille hymyilevä, puhuin siitä jo rovastille, kun hän antoi ryöstö käskyn. Eikähän hänen olisi tarvinnut kiirehtiä noita kahta voikiloa, kyllähän te ne maksaisitte ensi kesänä. Mutta rovasti tiuskasi minulle, että hän ottaa sen; minkä laki hänelle säätää, eikä enempi. Jos minä nyt jään odottamaan Talosniemen Heikiltä, niin ensi vuotena on kymmeniä, jotka eivät maksa. Niinkuin näette, ei minulla ole muuta neuvoa, kuin täyttää se mitä laki säätää“.

„Teidän lakinne, joka ei tiedä eroa kovaa kokeneitten eikä laiskain välillä, ei tiedä eroa, vaikka perheen tuki ja turva on liki vuoden sairaana maannut ja sitte vielä muuta vahinkoa kärsitty. Kyllä tämä laki murtaa minun sydämeni“, puhui Liisa murtuneella äänellä, viimein itkuun tillah- taen. Nyyhkien hän vielä jatkoi: „tähän asti olen toivonut, olen raatanut kaksin kerroin mieheni sairastaessa, päivät raataen pellolla ja niitty- pahasilla, öitä olen valvonut saadakseni vaatetta ja muuta tarvittavaa kotona, enkä ole sortunut, toivo on pitänyt minua yllä, vaan tämä teidän lakinne murtaa minun voimani; se vie meiltä ainoan lehmän. Totisesti siinä laissa on vääryys, missä pitäisi olla köyhän turva“.

— Liisa, Liisa, huokasi Heikki, älä puhu syntiä Jumalaa ja esivaltaa kohtaan. Jumala on nähnyt hyväksi panna meille koettelemuksen, että hän näkisi, jos me voimme kaikki ilolla ottaa vastaan. Hän tahtoo meille opettaa, ettemme saa rakastaa mitään muuta kuin häntä. Hän on meille kaikki antanut, hän saa ne myös ottaa.

— Jumalako? terhasi Liisa, onko Jumala antanut meille lehmän, etkö juuri sinä tehnyt kolme viikkoa Pietolaan työtä Punikista, kun se oli pieni vasikka. Työlläsihän se piti ansaita ihmisiltä, ja nyt ihmiset sen vievät lakiensa avulla.

— Totisesti, huudahti vallesmanni, olempa tähän hetkeen asti elänyt siinä uskossa, että Suomen kansa kunnioittaa esivaltaa ja sen asetta maa lakia, vaan nyt täällä salon töllissä olen oppinut vaimolta, etteivät kaikki ajattelijat ole Suomesta kuolleet. Se olisi synti ja vielä enempi, se olisi ryöväys sanan täydellisemmässä merkityksessä, myyttää teiltä lehmä lain avulla, jolla te ette usko olevan jumalallista pyhyyttä. Minä en ota vaivoistani teiltä yhtään penniä ja maksan vielä lautamiehen palkan, jos hän sitä haluaa.

— Ei, ei, ehätti lautamies, luuleeko herra vallesmanni tämän köyhäin ryöstön olevan minulle nautintoa. Ettekö muista, että Töyryn Kallen edestä viime vuonna maksoin kaikki rovastin saatavat? Ettekö luule olevan minun omalla tunnollani toisen lain, joka sanoo: „lahjaksi te saitte niin lahjaksi te antakaa“. Ensi käräjillä minä tulen ottamaan eron lautamiehen virasta, ettei minun aina tarvitse olla näkemässä tätä köyhäin, avuttomain ja sairasten ryöstöä.

— Minä olen ihmeissäni — miehet tulevat lain nimessä meiltä ryöstämään, ja samalla tulee ilmi, etteivät he itsekään usko eikä kunnioita tätä lakia — päivitteli Liisa.

— Laki on hyvä niinkauan kun se suojelee meitä murhaajilta, varkailta, ryöväreiltä ja muilta pahantekijöiltä. Mutta siinä pitäisi olla ero teidänlaisten kovanonnen lapsien varalta, selitteli vallesmanni.

— Jumala siunatkoon vallesmannia, että annatte lohdutusta ja toivoa meille. Entäs se lahja vielä, kun ette kumpikaan ota maksua vaivoistanne, sanoi Liisa. Jos vallesmanni milloin rupeisi papiksi, niin kävisin joka pyhä kirkossa, vaikka nelin kontin. Mutta provastia en mene kuulemaan vaikka sieluni hiukenisi, en, jatkoi hän.

Se oli hetki, jolloin tuo suuri Jumala, totuus, virvoitti. Se synnytti uudesta, sen henki tuli ja puhalsi, vaan kukaan ei tiennyt, mistä se tuli. Liisan hellään, kärsivään nais-sydämeen se ensin vaikutti tenhovoimallaan, tempasi mukaansa vallesmannin, pakotti hänen tekemään hyviä töitä ja hiljaisen lautamiehenkin silmät avasi. että hän päätti ottaa virkaeron. Siunattu hetki! Vallesmanni lähti iloisempana kuin koskaan ennen virantoimituspaikastaan ja lautamies tunsu taakkansa otetuksi pois.

Kömpelösti otti Heikki Liisan kädestä kiinni ja sanoi: „On niitä hyviä ihmisiä vielä maailmassa, juuri kun luulin turman tulleen, niin se muuttui iloksi. Ihmeelliset ovat ihmiselämän kohtalot. Ettäköhän se ei ollutkaan synninkiu-

saus minussa silloin kun tämän tuvan hirsiiä kaatelin, kun ajattelin, että se on väärin kuin minun pitää maksaa näistä tuvan hirsistä isännälle, vaikka Jumala oli ne kasvattanut ja vielä maksaa veroa maasta, vaikkei kukaan yksityinen ole sitä Jumalalta omakseen saanut. Minusta olisi se oikein, että jokainen viljelisi kohdaltaan, eikä kukaan sitä omistaisi yksin, vaan jokaisella olisi yhtäläinen oikeus siihen.

— Kyllä minä olen ajatellut samaa asiaa jo kauan ja palveluksessa ollessani ajattelin miksi minun pitää palvella, miksi kaikki ei ole yhtäläisiä palvelioita. Luulin tuosta ajatuksesta rauhaan pääseväni, kun saa oman kodin, vaan olen huomannut, ettei se ole poistunut, on vaan muuttanut muotoa. Nyt se on ollut: miksi meidän pitää maksaa veroa maasta päivä viikossa. Ei se silloin tullut kovin mieleen kun olit sinä terve, vaan kun käännyit sairaaksi ja minun piti myydä jok'ikinen voinokare mitä irti sai ja kaikki seraha meni miehen palkkaan, joka teki veron meidän edestä taloon.

Se kaksi viikkoa heinäntekoaikana vaikutti ikävimmän, kun piti maksaa kahdeksantoista markkaa miehelle, ja nyt on mielessäni ysymys: miksi meidän pitää maksaa papeille, eivätkö he voisi tehdä työtä niinkuin toisetkin ihmiset. Kun olisi edes vapaus, maksaa jos tahtoo eli jättää. Vaan älähän. Jos olisi ollut pahempi vallesmanni niin Punikkimme olisi mennyt kuten Ristolän leskenkin. Ajatteles nyt, sekin vaimoparka neljän lapsensa kanssa menettää lehmäkonunsa josta sai

edes vähän palanpainetta tenavilleen, nyt on silkka väsi särpimenä.

Onko ihme jos ihmisten sydämmet kovettuu?

Eipä Heikki ja Liisa tienneet mikä heitä odotti, jos he sen tiesivät, niin olisivat olleet iloisia näissä pienissä koettelemuksissa. Heikki nähkääs oli rehellinen mies. Siitä syystä ei hän voinut epäilläkään että joku tekisi vääryyttä. Hän uskoi talonsa isäntää vaan suupuheilla, eikä vaatinut mitään välikirjaa, jos sitä olisi voinut saadakaan. Isäntä vaati lisäveroa päivän viikossa, eikä siinä kyllin, hän syksyllä ajatti Heikin perheineen omasta tekemästään tupasesta ulos.

Katkeraa oli elämä ollut, vaan tuhansin kerroin se tuntui katkeramalta tänään kun pitää luopua siitä, johon vuosien kuluessa oli jo tottunut toivon silmä kiintymään, jopa joskus toivon silmään oli häämöttänyt omillaan toimeentuleva perhe. Nyt se oli kaikki pyyhitty pois, yhdellä vääryyden lakimutkalla. Laki on itsestään kuollut puustain, eikä ole vääryyksiin syypää, vaan ne ihmiset jotka tekevät ensin semmoisia lain puustavia, ja toiset tai samat henkilöt niitä käyttävät sortaviin tarkoituksiinsa. Ei siinä lain edessä auttanut Liisa-paran itkut, ei voivotukset. Pois, pois, oli häätäjän käsky. Heikki sai perheensä katon alle erääseen pieneen mökkiin, jolle ei ollut vielä kerinnyt niin hullusti käydä kun Heikin perheelle.

Heikki kuleksi töissä missä milloinkin. Oli entisen näköinen, vaan kuka tuns ne kalvaavat tunteet hänen rinnassaan, mitä siellä riehui? Hän olisi ollut jonain hetkinä valmis rutistamaan tuon

talon isännän, mutta pitemmälle ajateltuaan hän näki, ettei asia sillä parane jos yhden pahan poistaa, toisia on tuhansia jäämään. Ainoa mistä pelastus tulisi, olisi siinä että kaikki köyhät liittyisivät yhteen, vaatisivat itselleen oikeutta, että köyhätkin saisivat sanomisen siaan lain laadinnassa, eikä yksin rikkaat. Kyllähän Heikki koetti siitä puhuakin raatajatovereilleen, vaan useimmat pudistivat päätään: Eihän me, herrathan ne tietää miten lakia laaditaan, mistäs me niitä ymmärrämme.

Heikistä alkoi tuntua olo kovin kolkolta isäinmaassa jossa hänellä ei ollut pientä liuskaa maata, mihin olisi tupansa saanut rakentaa, josta toisella ei olisi oikeutta pois ajaa.

Paikkakunnalle oli levinnyt Amerikan kuume. Se tempäsi Heikinkin mukaansa. Kyllä siinä tahtoi epäilyskin olla vastustamassa, eikä Liisakaan olisi oikein hennonut Heikkiään päästää niin pitkän matkan päähän, mutta kärsimys, sorto ja vääräryys oli hänen mielensä tehnyt niin välinpitämättömäksi, eli tahi kuoli, oli hänestä aivan yhdentekevää. Olen koittanut tehdä minkä olen voinut, vaan ei siitä ole ollut sen parempaa. Niinpä Heikillä ei ollut suuri työ voittaa Liisan mieltä puolelleen.

*

Neljä kuukautta Heikin lähtöpäivästä, oli pieni, aivan tavallinen uutispätkä sanomalehdissä: „Tapaturma ja kolmen ihmisen hukka. Heikki Paananen oli työssä eräässä kolikaivannossa. Aamulla hän oli laskeutumassa kah-

den toverinsa kanssa kaivantoon, mutta onnettomuudeksi keitsin köysi katkesi ja he putosivat kuusisataa jalkaa ales. Heidät kaikki tuotiin säkillä ylös.

*

On kaunis herttainen Juhannus-aamu. Luonto on ottanut tenhovoimallaan juuri tänä aamuna luodakseen ihmismieliin toivoa ja riemua. Me näemme aikaisena aamuhetkenä tuolla Kangasalan kirkon likellä, harjulla olevalla näkötorzilla yksinäisen nuorukaisen. Hän on siellä nojaantunut kaidepuuta vasten, hänen silmänsä kaihoten harhailevat tuonne Längelmän veelle päin. Hänen mielensä täyttyy nautinnosta ihaillessaan Juhannus-aamuauringon purppuraan pukemia harjanteita. Hän kääntää vähän itseään ja näkee Roiheen armaiset aallot ja tuolta hän näkee Kangasalan harjun selänteen, jota aallot molemmin puolin hempeesti hyväilee. Viimein hänen silmänsä kiintyvät näkötornin hirteen leikattuun kirjojutukseen. Hän lukee: „Ken ei kuolis eestä maan tään“. Nuorukaisen sydämessä innon tuli syttyy, hän on valmis huudahtamaan: „Ken tohtii sortaa maatamme, sen surma syö“. Pari silmänräpäystä vaan — ja hänen sisimmässään nousee kysymys: miksi kuolisin juuri tämän maan edestä, eihän minulla ole kämmenen leveyttä, jonka voisoin sanoa omakseni, tomunkin kenkäpohjissani omistaa toinen, tuskin uskallan mennä ongelle ettei joku toinen tule sanomaan: ne kalat ovat minun. Linnuista ei puhettakaan, ne kuuluvat kaikki parempiosaisille. Eipä tosiaan minulla ole osaa eikä ar-

paa tässä ihanassa maassa, tässä, jota sanotaan isieni maaksi. Entä isäni! Hänkin raukka raatoi, korven perkasi, vaan ne peltotilkut toinen vei. Isä raukka, kovaa olet kokenut, vaan siellä nyt lepääät rauhassa Amerikan mullassa. Parempi on osasi nyt, kun äitiraukan, joka köyhäin talolla elää armopaloista, ja siskoni kerjuulla kulkee. Mikähän hänestäkin tulee? Jospa hän säilyisi elämän salakareilta. Mont' on vaaraa mieron tiellä.

Minä tahdon heti, kun opista pääsen, auttaa äitiäni ja siskoani, ettei heidän tarvitseisi tyhjentää pohjaan asti orvon ja kodittoman maljaa.

Ihana äiti, Suomi — niin kaunis, niin lumoava, vaan et voi kotia antaa kulkijalle. Eikä kulkijat sinun lapsiasi olekaan? Eikä hellyytesi riitä orvoille asti. Sinunhan ei ole syy, sinä hellien tahdot hoivata heikommankin, vaan väkevämmät on voimasi riistänyt ja arvon osattomaksi tehneet. Ne joilla on jotain osaa tästä isien maasta, kuolleet myös sen edestä. Minun isänmaani on siellä missä käsien voimaa tarvitaan. Nuo kaksi kättä ovat minun isänmaani, ne yksin minusta huolen pitävät ja niihin tahdon turvata. Vasta silloin kun voidaan sanoa että tämä maa on meidän, silloin tahdon sen eteen kuolla, sen eteen myöskin elää. Nyt sanoo yksi: tuo on minun maapalani ja tuo minun. Niin — se on heidän. Heillä on oikeus sen edestä kuollakin.

Tämä nuorukainen oli nuori Heikki Paananen. Hän oli ensin kulkenut kerjuulla ja sitte joutunut Tampereelle oppiin. Nyt oli Juhannusyötään tullut viettämään Kangasalan kauniilla harjulla.

Pala pitemmästä romaanista.

Kirj. Matti Huhta.

Hyvän aikaa siinä niin tuijotettuaan eteensä, kavahti pappi Tessier ja nousi kiivaasti ylös. Hän oli huomaamattaan ylipäällikkö Viisaankarhun puheitten johdosta miettimään syventynyt ja unohtanut erään asian — sen, minkä suhteen tanssipihalta lähtiessään tytölle salaisen merkin oli antanut, ja sen hän nyt yhtäkkiä muisti.

Ja sen muistettuaan tunsii hän taas verensä lämpenevän ja unhotti äsken saamansa kiusallisen mielialan.

Innoissaan meni hän nyt piirongilleen, otti esille konjakkipotellin, kaasi siitä, ensin hyvän kulauksen suuhunsa otettua, erääseen pienempään potelliin, jonka pisti takkinsa povitaskuun. Sen tehtyään läksi hän ulos.

Ulos päästyään katseli hän tutkivasti ympärilleen. Mutta kun ei ketään näkynyt, ainoastaan tanssipihalta laulun ja rummutuksen sekais- ta ääntä kuului, puikahti hän huoneen taakse ja sieltä pensaitten suojaan luikkihe ja vihdoin laak- sonpohjaan laski, jossa oli tiheää ryteikköä ja isompia puita. Siellä sitten, kätensä housun tas- kuihin survaisten ja niskaansa rykistäen, kävellä

harppimaan läksi länteenpäin, hyvän matkan päähän, sovittua paikkaa kohden, jonka kautta ei yhtään tansseista palaajaa tulisi kulkemaan.

Määrätylle paikalle päästyään laskeusi hän sitten pitkäkseen maahan erään ison tammen juurelle. Otti potellin povitaskustaan ja taasen hyvän ryydyn suuhunsa kulautti, sitten jännitettyinä, henkeään pidätellen rupesi makaamaan hiljaa.

Mutta tämän tuosta kääntyi hän hieman ja tirkisti sinnepäin rotkoa myöten mistä tullut oli. Hän odotti.

Kauvaan aikaan ei kuitenkaan odottamaansa näkymään ruvennut; alkoi jo hieman epäilyttämään, tokko tyttö laisinkaan tulisi. Idästäpäin kuului vain joitain epäselviä ääniä ja ilma hämärtyi hämärtymistään, metsä ympärillä käyden yhäti synkemmäksi.

Mutta vihdoin rupesi etäältä rotkonpohjasta puiden lomitse näkymään liikkuvaa, joka kuulu-mattomin askelin kuin haamu lähestyi.

— Se on hän, Tessier supisi, nousten istumaan.

Se olikin tosiaan „hän“, se oli päällikkö Viisaankarhun tytär.

— Ahaa, jopas tulet siskoni! huudahti Tessier kun lähestyjä oli niin lähellä jotta hiljaisen äänen kuulla voi.

— Tulen, vastasi tyttö hiljaa, suunsa hymyssä vähä kuin hämmästelevästi.

— Sisko tulee tähän rinnalleni istumaan! Tessier sanoi sitten niin lempeällä äänellä kuin suin-

kin. — Kas niin! Älä ole kaino. — — — Täällä metsän hiljaisessa siimeksessä suloista aikaa vietämme. Katsoppa kuinka taivaalla tähdet puiden latvain lomitse pilkistelevät luikkien meitä!

Tyttö naurahti kainon veitikkamaisesti ja katsoi ylös. Samalla Tessier pehmoisesti näppäsi häntä leukaan ja jatkoi:

— Oo sinä herttainen lintuni! Mutta jo sinä sievästi tanssasit — olit parhain tanssia —.

Tyttö ei vastannut mitään, vaan hymyillen innokkaasti katsoi silmiin kehuja.

Seurasi hetken äännettömyys, jonka ajan Tessier kiiltävin silmin tarkasteli tyttöä. Heidän katseensa kohtasivat toisensa ja omituinen välähdyks kävi kumpasenkä silmissä ja tyttö punastui. Sitten Tessier siirtyi lähemmäksi, otti häntä vyötäisistä kiinni ja katkasi äännettömyyden.

— Sinä olet, sanoi hän, — herttaisin ja kaudin neiti punaisissa siskoissa mitä tiedänpä, sinusta tulisi hyvä kristitty.

Tyttö katsoi hieman säpsähtäen häneen, mutta sitten hymyili.

— Niin, mitäpä muuta toivoa vois, Tessier jatkoi, — sillä olethan minulle niin rakas ja toivoisin ettei meidän sentähden erota tarvitse, ettet sinä kristitty ole — jos muutat mielesi ja rupeat uskoon missä minäkin olen, rukoilen minä meidän Jumalaltamme, joka on ainoa totinen, sinulle oikein hyvää.

Tämä viimeinen lause tuli pappi Tessieriltä niin imelällä äänellä, jotta se hänen itsensäkin mielestä tuntui hassunkuriselta.

Tyttö ei vieläkään vastannut mitään, vaan tuijottavasti katsoi eteensä. Mutta sitten kääntyi hän hieman, tarttui imarteliaansa kaulasta kiini ja kuiskaten surullisella äänellä sanoi:

— Rakastan sinua valkoinen veli, enempi kuin ketään muuta — mutta minä olen indiaani.

Sitten kallisti hän mustatukkaisen päänsä Tessierin rintaa vastaan.

Viimemainittu, joka ryyppyjen vaikutuksesta lämminneellä mielellä oli, puseri häntä kiihkeästi ja suudelman hänen ruskeille huulilleen painoi.

Sitten istausivat he ja hetken autuaallisen äännettömyyden oltua, pisti Tessier kätensä povitaskuunsa ja hymyillen, tyttöä silmiin katsoen, veti sieltä konjakkipullon esille sekä makeasti sanoi:

— Etpäs arvaa, lintuni — — —? Saat maistaa täältä, jos haluat.

— Oh! Tulijuomaa! huudahti tyttö hämmästyksestä punastuen. — Isäni vihaa sitä!

— Haa! Mutta tämä on meidän herkkujuomaamme, Tessier sanoi herttaisen naurunsekaisesti, potellin polvelleen laskien. — Sitäpaitsi olen minä siunannut tämän, ettei tämän maistamisesta mitään vaaraa ole — — — Haluatko?

Hetkisen tyttö kiihkeästi potellia katsoi, kasvonsa vuoroin totiseksi ja pelokkaaksi menen, vuoroin leveään vavahtelevaan hymyyn. Hän taisteli itsensä kanssa, samalla kun oli ihmeissään tuon taika-aineen yhtäkkiä näkemistä, jota ainoastaan kerran ennen nähnyt oli ja jo-

ta hän ei suinkaan aavistanut Tessierillä olevan. Mieli teki edes uteliaisuudesta maistaa, minkälaisen vaikutuksen se tekisi, jota niin kummalliseksi sanotaan; mutta mieleensä isänsä juurruttama käsitys sen hirvittävästä vaarallisuudesta pelotti.

Mutta uteliaisuudesta syntynyt mieliteko voitti ja hän taipui ottamaan. — Maistan ainakin; eihän vähä pahaa tehdä mahtane, koska sitä kuuluvat jotkut oikein juomalla juovan. Ja sitäpäitisi: sanoihan Tessier — — — vaarattomaksi suunnanneensa. — — Ja miksen ottaisi sitä mitä rakastettuni tarjoaa! — — —

Suonenvedontapaisella liikkeellä otti hän potellin Tessieriltä, asetti sen huulilleen ja päästi ainetta suuhunsa sekä nieli sen.

Sen tehtyään sysäsi suutaan väännellen ja puistatusta ruumiissaan tuntien potellin takaisin Tessierille, joka makeasti nauroi.

Kuuhoillaan sitten kuuntelemaan rupesi tyttö, minkälaista vaikutusta alkaisi tuntumaan. Tessier yhäti nauraa hohotti ja potellia kädessään piti; hän arvasi, että tyttö ottaa toisenkin ryypyn.

Ja niin kävikin. Toistamiseen tyttö pulloon tarttui, veitikkamaisesti hymyillen sen itselleen sieppasi ja äskeistä enempi hän nyt taikanestettä sisälleen pulputti.

Sitten hän, silmänsä vetisinä, kuin salaten potellin taas takasin antoi ja hytäjäväällä äänellä kuin viluissaan sanoi:

— Pane hopusti taskuusi! En ota enää — —

— Niin lintuseni, vähäsen vaan. Tessier sanoi hilpeästi.

Äänettömyys syntyi ja he haalamaan toisiaan rupesivat, tyttö hengittäen kiihkeästi, täyteläinen rintansa aaltoillen. Vihdoin kumpasenkään pää hieman kääntyi ja huulet tulisesti toisensa kohtasivat. Sen jälkeen tyttö kuumeentapaisesti kuiskasi:

— Oih, kuinka kovasti minä rakastan sinua!

— Oi Aamuruskon tyttöseni, Tessier vastasi ja sitten taas suuteloita seurasi ja — taaskin suuteloita — — —

Tyttö oli tenhotoin ja solui, Tessierin sydän paukutti kovasti — — —

Tähdet tuikkivat selkeällä taivaalla, puiden latvat humisivat. Siipien suhinata ylitse lentävästä hanhiparvesta kuului ja jokunen linnun laulu puiden oksilta. Siimekset ympärillä värjättivät puoleksi pimeinä.

Kuului rasahdus aivan läheltä pensaan takaa.

— Mikähän siellä on? Ehkä vaan jänis hyppeyn lähti. — — —

Kaksoiset.

He olivat syntyneet yhdessä myrskyisellä syyskesällä. Kun kesäinen loisto oli sammunut, kukat kuihtuneet ja laululinnut muuttaneet, silloin he maailmaan ilmestyivät. Vieretysten he äitinsä kohdussa makasivat; samaa tuudituslaulua kuuntelivat ja samoja äidillisiä hellyyksiä osakseen saivat. Mitä suuremmiksi he varttuivat, sitä mukaa alkoivat he myös muodostuakin yhä enemmän toistensa kaltaisiksi, ei ainoastaan ulkomuodoltaan, vaan myös sisällistenkin ominaisuuksien kautta.

Kun he kävelemään opettelivat, saattoi sentään huomata, että vanhempi heistä, joka oli muutamia hetkiä ennemmin maailmaan syntynyt, teki ensiksi kävely-yrityksiänsäkin: nousi seisomaan, kaatui, vaan hetken kontattuaan yritti uudestaan, kunnes viimein jo pysyi pystyssä ja saattoi ensimmäisiä askeleitaan ottaa.

Nuorempi katseli tarkkaavaisena vanhemman toimia. Hänen aikansa ei ollut vielä tullut. Mutta heti kun vanhempi oli kävelytaidon oppinut, alkoi nuorempikin sitä harjoitella. Kauan ei hänen tarvinnutkaan hapuilla, ennenkun saattoi kä-

vellen vanhempaa seurata. Hän oli jo painanut mieleensä kaikki kävelytaidon teoreettiset puolet.

Nyt vasta alkoi selvemmin kuin ennen silmänpistävästi esiintyä heidän yhtäläisyytensä. Yhdessä he aina kulkivat. Keskenään he ainoastaan puhelivat. Vanhempi toimi aina edellä, mutta nuorempi hyväksyi täydellisesti hänen tekonsa. Heidän välillensä ei milloinkaan syntynyt huomattavampaa ristiriitaisuutta. Minne vanhempi kulki, sinne nuorempikin askeleensa ohjasi. Vanhemman tunteita tunsu nuorempi ja päinvastoin. Oleellisesti olivat he kaksi eri olentoa, mutta syvällisemmin tarkastaessa heitä, huomasi kyllä, että he useimmissa suhteissa olivat ainoastaan yksi. Vaikeaa oli heissä monistusta huomata.

Se seikka, että he olivat syyskesällä syntyneet, näytti suuresti vaikuttavan heidän luonteitensa kehitykseen. Kolkoilla tuulillaan oli syys heidän mielensäkin tyrmistänyt. He eivät olleet kesäkukkia nähneet, eivätkä perhosten lentoa katselleet. Siksi he eivät myös ymmärtäneetkään rakastua kesän ihaniin luonnottareihin, eivätkä uskaltaneet suudella päiväntyttöjä. He eivät kertaakaan menneet heidän iloihinsa, eivätkä siis oppineet hurmaantumaan, iloitsemaan ja riemuitsemaan.

Asuinsijakseen valitsivat he Surun saaren, keskellä myrskyävää elämän salakarista merta, jonka yli ei yksikään auringon lapsien pursi voinut kiittää törmäämättä kallioluotoihin ja hukuttamatta ohjaajiansa meren vaahtoavaan syliin.

Surun saarella ei koskaan aurinko paistanut, eikä maa kasvanut viheriää ruohoa. Saaren rantamilla kasvoi vaan kalman vuokkoja ja surujen kellertäviä ruusuja. Siellä he elelivät. Näлкänsä samuttivat he kuolonyrttien katkeran makuisilla juurilla, ja janoonsa joivat he turmeluslähteen omituista juomaa.

Ihmiset kuiskivat heistä, että he olivat „kaksoiset“. Mutta se seikka, että heidän tiensä ei kulkenut elämän hymyilevään kukkasketojen, vaan pistelevään orjantappuroitten kautta, se antoi sivullisille paljon ajattelemisen aihetta.

Miksi asuivatkaan he valottomassa Surun saarella? Miksi rakastivatkaan he katsella kalman vuokkoja ja surujen kellertäviä ruusuja? Miksi söivät he tympäseviä kuolonyrttejä? Miksi joivat he turmeluslähteen vettä? Miksi soutelivat he niin mielellään salakarien meressä ja kuoleman kammottavissa järvissä? Miksi eivät he rientäneet maailman iloihin ja riemuihin? Miksi eivät he juoneet elämän kirkasta viiniä? Miksi eivät he tanssineet maailman suuressa tanssisalissa?

Tämä kaikki herätti suurta kummastusta ympäristössä.

Joku oli viimein tietävinään syynkin tähän kaikkeen. Hän arveli että vanhempi kaksoinen orjuutti nuorempaa, pakottamalla häntä aina olemaan seurassansa. Nuorempi kaksoinen olisi kylä mielellään antautunut maailman kemuihin, mutta kun ei vanhempi sitä hyväksynyt, täytyi hänen pysytellä erillään.

Mutta joku, joka oli asian paremmin ymmärtävinään, selitti, että näille kaksoisille oli kum-

mallekin sallimus antanut erityiset elämäntehtävät, jotka olivat niin likeisesti liittäneet heidät yhteen, että jos he eroaisivat, rikkoutuisi täydellisesti heidän elämäntehtäviensä täytäntöönpanoa varten laaditut suunnitelmat. Yhteistyö heidän välillään oli välttämätön elämän päämäärän saavuttamiseksi. Siksi eivät he uskaltaneetkaan ajatella eroa. Kaikkivoipa, jumalallinen sallimus oli heidät eroittamattomasti toisiinsa yhdistänyt.

On taas yö päivän valtakunnan mailmalla. Yöllä on päivän valtakunta melkoisesti yön valtakunnan näköinen. Silloin ei näy niitä monistuneita väri- ja värivahduksia, joita auringon valossa huomaa olevan päivänkukissa. Hämmöittävinä varjoina ne muistuttavat ulkonäöltään yönkukkia. Silloin lepäävät laululinnut puissa. Nekään eivät viserryksellään muistuta päivän valtakunnan loistavaa ilokööriä.

Erään korkean vuoren rinteellä näemme kaksoiset istuvan vieretysten. Nyt kun on yö, ovat he uskaltaneet jättää Surusaaren ja purjehtia tänne päivän valtakunnan alueelle. He tulivat jo ennen puoliyötä. Hiljaa ovat he istuneet ja tähystelleet ainoastaan taivasta ja maata. Vaikka kaikki näytti olevan melkein samanlaista kuin heidän kotonansa, Surusaarella, miellytti heitä sentään se pikkunen erilaisuus, jota oli jossain huomattavissa.

Äkisti alkoi aamurusko punaisena juovana kuumottaa itäisellä taivaanrannalla. Se ennusti päivän tuloa, päivän, jona taas päivänvaltakunta tulisi olemaan todellisesti itsensä kaltainen. Vä-

sähtäneet kemut tulisivat uudestaan alkamaan. Kaikki päivän valtakunnan omintakeisuus tulisi remahtamaan täyteen loistonsa.

Kauhun vallassa hypähti vanhempi kaksoinen ylös ja tarttui nuoremman käteen.

— Lähtekäämme! sanoi hän.

— Mihin nyt? Miksi emme viipyisi täällä ja katsoisi aamuruskon nousua? Kun saavuimme tänne, oli aurinko jo vaipunut tämän vuoren taa. Nyt nousee päivän kultainen valtias tuolta taivaanrannasta. Se tulee paistamaan suoraan meihin. Miksi poistuisimme katsomasta sitä? Emmekö ole utelijoita katselemaan aurinkoa, jota emme ole milloinkaan nähneet?

— Soutakaaamme takaisin Surusaaren.

— Miksi sinne, missä ei aurinkoa ole?

— Aurinko on meidän vihollisemme.

— Aurinkoko vihollisemme!?

— Ainakin minun viholliseni. Sinä voit ehkä jollakin tavalla kestää auringon säteitä. Mutta oikeastaan olet sinäkin Surusaaren kelmeän kuun lapsi.

— Onko auringon säteet sinulle suorastaan vahingollisia?

— Ne surmaavat minut. Jos jään odottamaan auringon nousua, en enää milloinkaan kykene soutamaan takaisin Surun saareen. Minä kuolen tänne vuoren juurelle. Jos siis tahdot jäädä tänne kirkkaan päivän maahan, täytyy minun yksinäni purjehtia takaisin Surun saareen. Jos jäisin tänne luoksesi, ei sinulla olisi minun seurastani pitkältikään hyötyä, sillä eloni hetket ovat luetut.

— Oi, kuinka vaatisinkaan sinua uhraamaan itseäsi omain kevytmielisten päähänpistojeni tähden. Sinun täytyy täältä lähteä, siis minunkin. Sillä sinun seurastasi en voi milloinkaan erota. Yhdessä täytyy meidän aina vaeltaa.

— Oikein. Sinä noudatat suurta elämäntusumustasi, liittyessäsi erkanemattomasti minuun.

He menivät venheeseensä, joka alkoi kohta airojen voimalla nopeasti kiittää Surun saarta kohti.

Kun kaksoiset taas istuivat Surun saaren kotikivillä, kysyi nuorempi vanhemmalta:

— Mikä vaikuttaa sen, että sinä kuolet aurin gon valossa?

— Sen vaikuttaa se, että minä olen luotu ainoastaan öitä varten. Sentähden onkin nimeni — **Kurjuus**.

— Mikä vaikuttaa sen, että minä olen katko mattomilla siteillä sinuun liitetty?

— Sinun nimesi on — **Rikos**. Rikoksia ei tapahdu ilman kurjuutta. **Kurjuus** ja **Rikos** ovat syntyneet yhdessä, ja heidän täytyy myös kuollakin yhdessä.

— Miettien yhteistä vaikutustansa, alkoivat kaksoiset sitoa kalman kukista ja surujen ruusuis ta elämän seppelettä. Kuoleman varis räakkyi, ja se tuntui heistä sointuisalta.

Wäinö P.

Elämän kaiho.

Oi Jumalani, että leivän
pitää oleman niin kallista ja
ihmisen lihan ja veren niin
halpaa. Hood.

Kuinka monta kertaa saapikin köyhäinkorttelin asukkaat huo'ahtaa ylläoleva lause, raataessaan pitkiä työpäiviä tämän hikoilemisjärjestelmän aikana. Ja ehkä vielä useammin johtuu sama lause mieleen seisoessa tehtaiden portilla — odottamassa vuoroaan, päästä, vaikkapa halvemmallakin, täyttämään kiristäjään vaatimuksia, saadakseen ponnistuksien palkaksi kappaleen leipää — muut ei johdu mieleenkään. — Jos ei vuoroa tulekaan, niin sama huokaus. Elämä näyttää vieläkin synkemmältä, huomispäivän puutteet yhä mielessä häilyvät, etkä mitenkään saa niitä torjutuksi, tulet kotiisi, vuottaa sama tunnelma: työtä et saanut, et halvallakaan. „Oi Jumalani, että työmiesten liha ja veri on niin halpaa ja leipä niin kallista!“

Mikähän siinä on, että toisten ihmisten täytyy elää alinomaan kurjuudessa, jotavastoin toiset eivät tunne laisinkaan noita „valitusvirsiä“ — eivät ainakaan leivästä? Emmekö me kaikki ole ihmi-

siä? Ei siltä näytä. Tuskin toiset ovatkaan ihmisiä, kuin me köyhät, ja ainoastaan meidän liha, s. o. työvoima, on halpaa nykyisessä yhteiskunnassa, ja ainoastaan meille on leipä ja elanto niin kallista.

Mutta mitäs ne ovat ne toiset, kun ainoastaan me olemme ihmisiä? Anna sinä heille nimi — minä en löydä sopivaa nimeä, en heidän ansionsa mukaan. Ja heille me teemme leipää ja mukavuuksia — teemme „hiki hatussa ja hartiat märkänä“ — ja he, meidän nylkijämme, syövät meidät putipuhutaaksi; meille ei jää muuta kuin tyhjät kädet. Niin, tunne heidät sortajinasi ja anna nimi sen jälkeen.

Voisihan se olla niinkin, että leipä olisi halpaa ja ihmisen veri kallista. Ja sen täytyykin vielä niin muuttua. Kunhan sosialistinen totuus pääsee työläisten sydämiin — ja pakostahan se vielä pääseekin — niin silloin asiat muuttuvat toiselle tolalle. Kunhan sosialistien voimat ulottuvat niin pitkälle, että he pääsevät kaatamaan tämän hikoilemisjärjestelmän, pääsevät järjestämään tuotannon valtion huostaan, lopettamaan yksityiskilpailun, niin silloin ovat olot toisin. Vasta silloin on työ arvon määrääjänä — ja luonnollisesti palkkio työn tekijöille. On sorretuilla oikeutta ja nälkäisillä leipää. Mutta näitä ei tuo mikään muu, ei rukoukset eikä paastot, vaan sosialistit, kun ne, luokkatietoisenä enemmistönä, järjestyneenä työväenpuolueena, käyvät tosillaan työhön poliittiselle taistelutantereelle.

Kuinkahan moni meistä vielä sortuu, ennenkuin on voitto saavutettu. Kuinkahan monta

kyyneltä vuodatetaan — ja kuinkahan monta sydäntä verta hikoilee elämän kamppailussa? Moni meistä, kukatiesi, vielä istuu vankilassa asiamme puolesta — ja moni ripustetaan hirsipuuhun, vaan se ei saa meitä säikäyttää. Jos kerran sosialistinen totuus on päässyt meille sydämen asiaksi, niin mikään meille ei ole niin kallista, kuin sen puoltaminen.

Liity meihin, sinäkin, joka vielä taampana laahustelet puolueriveistä. Liity siihen puolueeseen, joka ryysyineen käypi totuuden taisteluun, jolle lähimmäisen rakkaus on paljon kalliimpi kuin henki ja veri. Meidän puolella on elämän totuus, on rehellinen ja rauhallinen omatunto — mitäs sinulla? — Ryöstöjä, murhia, joita koetat kaikenmoisilla tekosyillä puolustaa, vaan et onnistu. Korviasi vihloo meidän vapauden laulumme ja oikein kokoon kyyristyt kiroilemaan kun näet meidän voittavan. Meidän joukkomme kasvaa päivä päivältä — laulut paisuvat — teemme rynnäkön — ja voitamme

Silloin loppuu yhteiskunnallinen kurjuus — loppuu kilpailu leivän perään — loppuu elämän kaiho — ja ihmiskunta yhtyy samaan kuoroon kaikissa maan äärissä. Onko sinulla osasi tässä laulussa? Jos ei, niin häpeä elämääsi, kun kehtaat olla toverisi sortaja. Minulla on osani ja olen osaani tyytyväinen.

J. W. MERILAINEN.

Kulkurin lempijälle.

Monet laulut mielessäni laulanut
Olen, ystäväni armas, sulle ;
Monet soineet tulisimmat tunnelmat
On kuvallesi kaihotulle.

Vaikka minä mielelläni tahtoisin
Sun kanssasi elää ja kuolla,
En ensinkään, orjana ollessani,
Ikikauppaa kanssasi puolla.

Kulkuria ollaan ja orjia työn,
Toisten tuumissa elomme ohjat ;
Raadamme päivän ja huokaamme yön,
Meilt' otettu on onnemme pohjat.

Koti kulkurin usein kujilla on
Ja verhoina syksyinen ilta,

Ruokana rumimmat solvaukset
Ja juomana kyynelvirta.

Niin ollen, jos liittohon liitymme,
Käsikäessä elämän käymme,
Sun poskesi ruusut ne runneltuu,
Ne kurjuuden kukkina näemme.

Ehkä silloin katuen, soimaillen,
Syn seisotat kohdalle toisen,
Heität niille pistävän herjauksen,
Hankinnasta elämän moisen.

Siks', ystävä armahin, epäillen
Jos tunnet sä lempesi palon,
Älä konsaan liittohon kanssani käy,
Se pimentää henkesi valon.

Mut' yhtäkaikki, — jos uskallust on
Ja tuttua elämän kulku,
Jos pyyteistä kullan oot moitteeton,
Käy kanssani kulkurin polku!

Käy kanssani luontohon, pyhinten
Vihkimätuolien vierelle,

Tee lupaus, puolesta puhtauden
Ja oikeuden, taistella voitolle!

Tule kanssani tähtitaivasten
Kaarevain kattojen alle,
Tule vannomaan puolesta aatteiden,
Taistelua sorrannalle!

Tule vapaana kunnian pyyteistä,
Ain valmiina vaaroja vastaan,
Tule soimaa maailman kuulemaan,
Miten hellii se hentoa lastaan.

M. HAHL.

Kun Kemppaisen Willestä tuli sosialisti.

— Kuulkaahan, Kemppainen, alkoi rovasti, — teidän pitäisi nyt vielä ennen vapaaviikolle menoa mennä minun asialleni. Se olisi erittäin tärkeä toimi, jonka teille uskon. Tänne on tullut eräs outo mies, joka sanoo itsensä sosialistiseksi agitaattoriksi. Helsingistä se kuuluu olevan. Sourun ruukilla on enimmänsä osan työväkeä puheellaan villinnyt. Sieltä on kulkenut tänne kirkonkyläänkin. Riekkalassa kuuluu puhuvan tätänä-iltana. Jos Kemppainen olisi hyvä ja menisi sitä kuulemaan. Pitäisi painaa tarkasti mieleen, mitä se puhuu, ja ilmoittaa sitte minulle.

— Onkos se sitte piispankäräjien pitäjä, vai mikä, kysäsi Wille.

— Ei, mitenkäs se Kemppainen semmoista luulee! Se on sellainen uuden uskon saarnaaja, jonka sielunvihollinen on sekaamme lähettänyt, johtamaan ihmisiä kadotukseen. Siksi minä tahdoisin, että Kemppainen menisi sitä kuulemaan, — ehkä voisimme hänet vangituttaa puheensa johdosta. Menisin itse, mutta se on arvolleni sopimatonta.

— Vai niin, vai sitä lajia, no sopiihan tuota mennä, myönsi Wille.

Wille lähti, rovastin vielä varoitettua, että panisi tarkasti muistiin, jos se puhuu jotakin esivallasta tai uskonnosta.

Wille oli tuollainen itseensä sulkeutunut harvapuheinen mies, mutta jos hän jostain innostui, kesti kauan, ennenkuin häntä siitä saatiin luopumaan. Kahdeksantoista vuotta oli hän ollut renkinä pappilassa, niistä viimeiset kuusi vuotta isäntärenkinä. Uskollisesti oli hän aina tehtävänsä täyttänyt, jos missä miestä tarvittiin, oli hän ensimmäisenä. Itsekseen hän tosin joskus kiukutteli, kun ei renkiä koiraa parempana pidetä, vaan minkäpä hän muunkaan eteensä otti. Yhtenäkkään vuotena ei Wille ollut palvelijoille kuuluvaa vapaaviikkoa hyväkseen käyttänyt, nyt oli hän kuitenkin saanut rovastin myöntämään hänellekin vapaaviikon.

Riekkalaan mennessään koetti hän mielessään arvailla, mikä otus se mahtaa olla, jota hänen on kuunneltava. Oikeastaan hän, Wille, tulee olemaan niinkuin tuomarina — rovastihan se hänet lähetti maallisen sekä hengellisen esivallan edustajaksi.

Kun Wille pääsi Riekkalaan, oli siellä jo ihmisiä tupa täynnä. Oli vakavia isäntämiehiä ja vanhempia naisia, virsikirjat käsissä, hartaannäköisessä odotuksessa, sekä vapaaviikolle päässyttä nuorta väkeä.

Vähän ajan perästä tulikin se odotettu puhuja. Syntyi hiljaisuus, jokaisen silmät oli tähdät-

tynä tulijaan, kaikki tekivät ennakkoarvioita uudesta saarnaajasta. Wille oikein hämmästyí: jopa sain tehtävän, olisi tässä saanut itse rovastikin olla. Se puhuja oli niin suuren herran näköinen, ettei niitä äsken ollut P:llä liikkunut. Yhtähyvät sillä oli vaatteet kuin rovastilla, tulipunaista nauhaa röyhelläksellä leuan alla ja silmät ne nällä.

Pöydän taakse se meni ja sinne seisomaan jäi. Naiset sieppasivat virsikirjansa ja alkoivat niitä selailla, vaan se pöydän takana olija alkoi:

— „Hyvät kansalaiset!“

— Kato kummaa; ei alkanutkaan virrellä, eipäs laulattanut, ei, ehkä se lopussa laulattaa, kuiskivat naiset.

— „Hyvät kansalaiset ja toverit!“ kuului uudestaan. Nyt se Wille vasta oikein tajusikin. Pilaa tekee, tahallista pilaa herra laskettelee, kun sanoo toverikseen meitä; eipähän ne toisetkaan herrat

Puhujalta tulivat sanat vapaasti, vähitellen kiihtyen kuni kevättulvista kasvavan kosken pauhu. Vähän ajan perästä oli Willekin puheen vaikutuksesta lämmennyt, hän unohti tuomarina olonsa ja koko maallisen sekä hengellisen esivallan edustajatoimen. Ahmimalla nieli hän sanat, ei rovastin varalle, vaan omaksi tarpeekseen.

No jo on saarnamies, on totta toisen kerran, pääsisi papiksi vaikka mihin pitäjään jos vaaliin tulisi, ajatteli Wille. Naisetkin kuuntelivat kädet ristissä, peukatot virveltäen toistensa ympäri, muutamilla jo vedetkin silmissä. Pappilan Kyök-

ki-Liisa, joka myöskin oli Willen perästä Riekkalaan tullut, yksin pysyi kylmän ja ivallisen näköisenä.

Puhuja teki ensin selkoa työväenliikkeen pääpiirteistä ja alkoi sitte kuvailla oloja tulevassa yhteiskunnassa. „Siellä ei työläisten tarvitse asua huonommissa asunnoissa, kun nykyään herrain, ei pitää juhla-aatteinaan pukua, josta housut polvilta kiiltävät ja lahkeen suut ovat repaleina.

— Vai ei edes kiiltäviä housuja, jopa sitte paikattuja ei ollenkaan, myhähti Wille. — Eikä syödä huonompaa ruokaa.

Willelle valahti vesi suuhun, hän muisti papilan herrasväen herkullisen ruokapöydän ja palvelusväen ruispuuron, meijerikurnaalin, silakat ja potatit. — Eikä juoda väärennettyjä juomia. Niin, entäs sekin! Tuossa paikassa Wille muisti miten Salokylän Kuoppa-Sakari oli häntä pettänyt viinan kaupassa, vedensekaista letkua oli täydestä hinnasta, oikeana kuminaviinana myönyt. „Tulevassa yhteiskunnassa ei työntekiän käsivarret jo nuorena jäykisty, eikä hartiat käy kumaraksi yhtämittäisestä orjantyyöstä“.

Wille tunsu nyt äkkiä kahdeksantoistavuotisen työn tuhot käsivarsissaan ja selkääkin pakotti. Itsekseen voi alkasi hän, hiljaa päätellen: kylä rupean, kyllä rupean.

Loppuponsiksi lausui puhuja: „Vapaus, veljeys ja tasa-arvo vaatii meitä sitä taistelulla hankkimaan. Sen saavuttamiseksi tulee meidän nousta taistelemaan kapitalistia ja heidän kätyreitän-

sä vastaan. Meidän pitää kumota nykyinen esivalta ja muuttaa koko yhteiskunta. Meidän ei pidä kärsimän virkavallan konnuuksia rajattomuuksiin saakka. Meidän pitää vaatiman kerrankin täysi korvaus kaikista kärsimyksistämme. Elkää heitä pelätkö, heidän pitää oleman kuin vaate pesiänsä käsissä“.

Wille oli haltioissaan. Hän tunsu rinnassaan niin hellää lämpöä, huulensa höpöttivät kuuluttomia sanoja. Hän hapuili jotain taskuistaan, vaan kun ei löytänyt, alkoi hän työntäytyä väkijoukon läpi peremmälle, mennessään mutisten: „kun en ottanut minkään-näköistä kirjaa mukaani“. Päästyään pöydän luo sanoi hän:

— Kuulehan kuvernöörin kirjuri, tai mikä lienetkin, tee minusta sosialisti. Minä en osaa rukoillakaan, kun ei ole kirjaakaan.

— Ei sosialistiksi tullessa erityisiä rukouskirjoja tarvita.

— Niin mutta enhän minä ilmankaan, en osaa ulkoa juuri mitään.

Puhuja rupesi selvittelemään Willelle, että rukous on vähemmästä merkityksestä kun oikeuden puolesta taisteluun käyminen, vähinkin uhraus hyvän asian alttarille on kyllin riittävä rukous.

— Ahaa! Wille luuli ymmärtäneensä tarkoituksen. — Ota rahaa mitä tahdot, mutta tee minusta . . . niin mikä se taas olikaan.

Nyt puhuja tarttui Willen käteen ja rupesi selvittelemään, ettei tässä ole kysymys suoranaisestä kauppatavarasta, vaan

Silloin pappilan Kyökki-Liisa lentää kuin nuoli sivupenkiltä ja ryöhähtää polvilleen Willen taakse, huutaen: „Pelastakaa hyvät kristityt ihmiset Wille sielunvihollisen käsistä“ ja nykäsee Willeä takin liepeestä: „kuuletko Wille — valvo herra rakas taivaallinen isä.

— Vaikka paholainen vieköön sielun, kun vanhan riihirukkasen, kunhan nyt saan sosiaalis-
tein päivät, hihkaisee Wille, hurmautuneena käsiään yhteen lyöden.

Kyökki-Liisa itkien nyyhkyttää: „se kiljuva jalopeura“, kivahtaa viimein ylös, leväyttää virsikirjan puhujan eteen ja haltioissaan huutaa: poistu paholainen, nähdessäsi tämän kirjan kannesta ristinmerkin ja kuullessasi Jumalan pojan nimen. Leikkihymy huulilla selitti puhuja kokouksen loppuneeksi, antoi Willelle vielä muutamia neuvoja, heitti hyvästi ja lähti.

Wille päätteli olevansa sosialisti, vaikka maailma nurin kääntyisi. Pappilaan ei Wille mennyt, kuten rovasti oli käskenyt, vaan vietti vapaaviikkonsa kylällä.

Vapaaviikon kuluttua palasi Wille pappilaan, mutta ei häntä enää entisestään tuntenut. Mies oli kun herroista parhain. Uudet verkavaatteet päällä, punanen rusetti kaulassa ja silmälasit nenällä, sanalla sanoen, Wille oli pannut itsensä samanlaiseen asuun, kun se agitaattorikin oli ollut. Kyökki-Liisa Willen nähtyään katsoi kun mitäkin kummaa. „No sinäkö, Jumalan luoma se olet, mitenkä sinä olet riettaantunut laittamaan tuol-
laisia sätöksiä päällesi“.

Wille pisti kädet taskuihin, otti vakavan muodon, koetti jäljitellä saarnaääntä, alkaen selvitellä: „ei teidän tarvitse käyttää housuja, jotka polvilta kiiltävät, ei syödä silakkaa ja leipää, eikä juoda vedensekaista viinaa, sillä katso, koko luonto on meidän“, sanoi hän lopuksi filosofin varmuudella.

Renkituvassa toiset rengit pitivät Willeä ihmeenä, olisi tehnyt mieli vähän ivatakin, vaan kun oli isäntärenki, niin alalleen katsoivat.

Seuraavana aamuna Wille herätti rengit tavalliseen aikaan kello viisi. Kyökkiin kahville mentyä, kun Kyökki-Liisa aikoi kaataa kahvia kuppeihin, käski Wille tuomaan voita ja vehnästä ensin pöytään.

— Voita ja vehnästä — mitä sinä nyt hupsuttelet?

— Vehnästä ja voita, sanon mä, ja tästä lähtien joka aamu, ilman eri puhetta.

— Mistäpä minä otan, kun ei muuten kelpaa, olkaa ilman.

— Vehnästä ja voita, kiljasi Wille jalkaa polkien, — vai vielä siinä niskottelet senkin kapitalistin kätyri!

— Herra Jie . . . ihan herättää herrasväen. Liisa juoksi sisään, toi sieltä ison läkkiloodan, jossa oli kahvileipää, pani sen pöydälle ja haki voita.

— Syökää pojat, tässä talossa pitää komennon muuttua, sanoi Wille.

Kahvilta tultua alkoivat rengit tehdä töihin lähtöä. „Ei mihinkään vielä, työhön mennään vasta kello yhdeksän“, komensi Wille.

Rengit katselivat neuvottomina toisiaan: „tuota, no mitäs tässä sitte niin kauan, mitenkäs se sillä tavalla“.

— Se on nyt sillä tavalla, että tässä talossa pitää komennon muuttua, työtä ei tehdä kun korkeintaan kuusi tuntia vuorokaudessa.

— Mutta mitäs tässä sitte niin kauan?

— Kehittäkää itseänne, sillä kaikki pitää yhtä viisaiksi tuleman, sanoi Wille, tuntien olevansa hyvänjoukon yläpuolella toisia.

Rengit kävivät istumaan kukin lävitsansa reunalle. Siinä vähän aikaa nuokuteltuaan, kallistuivat yksi kerrallaan pitkäkseen ja alkoivat kuorsata.

Puoliyhdeksän aikaan tuli rovasti renkitupaan. Heti ovesta päästyään alkoi hän pauhata:

— Sinä, Kemppainen, olet juonut koko vapaaviikon ajan, koska vielä tänäänunakin olit ollut niin tolkuttomana, että komensit herrasväen kahvileivät rengelle.

— Me sosialistit emme juo väärennettyjä juomia, vastasi Wille, katsoen yli silmälasien rovastiin.

Nyt vasta huomasi rovasti Willen uudet herrasvehkeet. Kauan aikaa katsoa ällötti hän, silmät mulkoillen Willeä. — Mitä minä näen, mikä herra sinä meinaat olevasi!

— Veljeys, vapaus ja tasa-arvo, sanoi Wille harvaan ja pannen joka sanalle painon. — Tuoss on käsi, terve mieheen!

— Kauheaa, oletko järjiltäsi, puhkui rovasti.

Wille pisti kädet taskuihin, mielti hetkisen, kynsäsi korvallistaan. Ka, lempo, ompas unohtunut. — Ahaa, niinhän se oli: „Teidän pitää vihdoin viimeinkin poistaa luokkarajat“, sanoi hän syvämietteisen näköisenä. „Niin juuri, vanhoja kenkärajoja ei teillä pidä olemaan“, lisäsi hän, ikäänkuin selitykseksi. Rovasti joutui pois suunniltaan, keppiään heristäen raivosi hän Willelle: „Jollet puhu ihmisiksi, niin nuoriin panetan, tällaisesta rankaisee maallinen esivaltakin.“

— Esivalta on kumoon käännettävä ja koko kunta nurin pantava; se on meidän sosialistien tarkoitus, tuumi Wille.

Rovasti vaikeni hetkeksi. Mitä, — sanoitko sosialistien? —

— Niinpä juuri, niin.

— Sinä kirottu mies, oletko tosiaankin ottanut sen pahanhengen lähettilään neuvoista vaarin. Nyt on varmasti sielustasi osa paholaisella.

— Vieköön vaikka kokonaan mokoman härskiytyneillä silakoilla syötetyn sielun, sanoi Wille välinpitämättömästi. Rovasti jäi sanattomaksi, mutta huomattuaan rengit lavitsoillaan vetelemässä vanhurskaaan unta, raivostui hän uudelleen.

— Sinäkö, senkin pirulta riivattu, olet antanut toistenkin maata puoleen päivään.

Rovasti yritti herättämään, mutta Wille asettui hänen eteensä: „Heidän tulee saada korvaus unettomista öistänsä“, sanoi hän.

Rovasti huitoi kepillään ja satutti siinä vähän Willeenkin. Willen naama värähti, vakavana tarttui hän rovastia kaulukseen.

— Esivalta pitää kumoon käännettämän ja koko kunta nurin pantaman, sanoi hän verkalleen, ja kiersi rovastin lattialle pitkäksi, kieritteli kuin hakopölkyn ulos ovesta, mutisten: „teidän ei tarvitse heitä pelätä, heidän pitää olemaan kuin vaate pesiänsä käsissä.“

Lieköhän siinä puolisen tuntia kulunut kun nimismies poliisin seuraamana syöksyi pappilan tupaan: „Tuo tuossa, sitokaa“, lähätti nimismies poliisille.

— Virkavallan ei pidä teidän keskellänne konnuuksiansa harjoittamaan, sanoi Wille ja alkoi kävellä takan vieressä olevan halkokasan luo. Poliisi hyökkäsi takaapäin, vetäsi Willen kädet selän taakse ja sitoi kiini. Wille vietiin vanginvartialle ja luvattiin muutaman päivän perästä lähteä vieraan huoneeseen. Parin vuorokauden kuluttua nähtiin kuitenkin, ettei Willeä mikään hulluus vaivannut. Hänet päästettiin vapaaksi, mutta manattiin kärkeä rovestin pahoinpitelystä.

Wille kutsui sen puhujan Helsingistä asianajajakseen. Hän kuultuaan Willen „sosialistiset“ toimenpiteet, naurahti ja sanoi, että Wille oli käsitännyt hän ä väärin, ei sosialismin toimeenpano luonnista yksityisiltä henkilöiltä enämpi pappiloissa kun muuallakaan.

— No mitenkäs sitte? kysäsi Wille.

— Täytyy ensin järjestää suuret joukot, koettaa päästä vaikuttavaan asemaan. Esimerkiksi täällä pitää koettaa päästä kunnan luottamustoimiin ja sitte käyttää kaikki valtansa sosialismin käytäntöönpanemiseksi.

— Vai niin, vai järjestää suuret joukot, vai kunnallisiin luottamustoimiin! Ja minä kun luulin että

HIIJOPPI ROTILAINEN.

Mahtava „kapitalisti“.

En jumal'aut ole sosialisti
Eikä sitä ollunna isänikään;
Koko sukun on ollut kapitalisti
Ja kapitalistiks myös minä jään! . . .

Näin haastain vannoi Nuhjulan Antti,
Työmaallaan heiluen hiessään,
Taskussa ainoa nikkelin lantti
Ja tuskin jaloissa kenkiäkään.

Aaku Päiviö.

Taistoon joudu!

Nyt aatteen miehet ahkerasti
Käykää työhön jalohon,
Sill' äänet sortoon vaipuneiden
Vaatii meitä taistohon.

Viel' sorron alle vaipuvi
Meilt' sisko niinkuin veikkokin.
Mutt' tarmolla kun taistoon käydään,
Jo silloin kasvaa joukkokin.

On moni veikko, siskokin,
Pois taistostamme taantunut,
Ja pettyneistä toivehista
Myös into tarmo laantunut.

Mutt' mekö, joukko proletaarein,
Näin hylkäisimme taistomme,
Jos joskus riidat sattuisikin
Ja suruun saattais syömmemme?

Ei! Ei rivejämme hajottaa
Saa riidat, mieli eroova,
Vaan tuhatkerroin innokkaammin
On veljeys ne korjaava.

Me erehdykset tovereimme
Sopikaamme sointuisasti,
Ja eestä aatteen ihanaisen
Käymme taistoon urheasti.

Me voiton saamme taistollamme,
Vaikk' sadat sortuu sorrantaan.
Ei väisty rivit proletaarein,
Jos taisto vaatis kuolemaan.

Ne ilomielin vain seuroaapi
Tuot' lippuansa punaista,
Ja vapautua jo tahtovi
Pois kurjain roistoin vallasta.

Ei kahleitaan ne tahdo kantaa,
Vaan oikeutta vaativi.
Siks' eessään lippu verinen
Niin korkealla liehuvi.

Sisko, veikko, etkö huomaa
Sä lippuamme punaista,
Mi sydänverestämme hohtaa,
Siks' taistoon vaatii jokaista.

Sä taistoon jaloon joudu ;
Pois turhuus kauas heitä.
Sill' haavojamme vaikeita
Ei velttous, turhuus peitä.

TOIVO ANTINPOIKA.

Nykyisen teiskuntajärjestelmän vaikutus perheonneen.

Se runsas elämän halun rikkaus, minkä suuri äiti, luonto, on kaikille eläville olennoille lahjoittanut, se oman elollisuutensa ja kimmoavaisuutensa voimalla pulppuaa esiin köyhälistönkin lapsissa, nuorukaisissa ja neitosissa. Heidän henkensä syvyyksistä se vastustamattomalla voimalla, nuoruuden aamun sarastaissa pyrkii esiin. Huolimatta kaikista lamauttavista vaikuttimista, kuten lapsuudessa kärsityt puutokset ruuassa ja vaatteissa, hoidossa ja kasvatuksessa, on kukoistusikänsä ehtinyt köyhäläisnuorisokin toivorikasta ja elämänhaluista. Silloin hekin toivovat, rakastavat ja toimivat, heidänkin elämänsä on silloin keveää, ihanaa, melkeimpä onnellista.

Luonnon pyhää käskyä totellen solmivat nuorukainen ja neitonen lemmenliiton, he aikovat yhdessä täyttää elämäntehtävänsä, yhdessä elää ja iloita, siten täydentäin toistensa onnellisuutta ja elämän monipuolisuutta. Mutta jo silloin, ikäänkuin vaistomaisesti aavistain jostain onnensa vainoojasta, herää ajatus ja nousee huokaus: Oi, jospa voisimme olla aina onnelliset. Useat jo pie-

ninä lapsina kodissansa ovat nähneet puutosta ja kurjuutta, ovat kuulleet isäinsä ja äitiensä lausuvan kovia ja rumia sanoja toisillensa, syyttäen toinen toistansa; — samaa ovat he sittemmin nähneet laajemmassakin ympäristössensä. Näkemänsä ja kuulemansa esimerkit huonosta perneonnesta herättävät epäilystä tuon nyt niin runsaan onnellisuuden jatkuvasta kestävyydestä. He epäilevät, kun useinkaan eivät ole selvillä perhe-elämän onnellisuuden ehdoista. He kyllä näkevät, että köyhyys, sairaus ja monet muut samallaiset seikat tekevät elämän ikäväksi, mutta sitä vastaan, että ne olisivat onnettomuuden syitä, on heitä varustettu useilla rakkauden kaikkivoittavaa voimaa kuvaavilla lauseilla, kuten esimerkiksi: „rasvainen on rauhan kattila, vaikka vettä keittäisi“, „rakkaus kaikki peittää, toivoo ja kärsii“, „ei rakkaus koskaan väsy“ y. m. Ja näin ollen elävät he siinä harhaluulossa, että sukupuolirakkaus, jos se on puhdasta ja päälliseksi vielä Jumalan herättämä, voipi ympäristöstänsä ja kaikista ehdoista riippumattomana aina vain kukoistaa. — Tämä käsitys lienee vaikuttamassa hyvinkin laajoissa piireissä. Olen muun muassa itsekin sitä omannut, mutta usein vuosien havainnot omassa perheessäni sekä ympäristössäni ovat johtaneet minua edellisestä eroavaan, seuraavaan suuntaan. Sukupuolirakkaus, vaikkapa se olisikin mahdollisimman puhdasta ja vapaata alhaisesta aistillisuudesta, ja niinmuodoin kohdistuisikin enemmän henkisiin ominaisuuksiin ja persoonalliseen miellyttäväisyyteen, on sittenkin olosuhteiden ja ym-

päristövaikutuksien alainen, joten mieluummin tahtoisin verrata sen kukoistavaiseen ruusuun, joka säilyttää viehättäväisyytensä ainoastaan siten, että sillä on sen tarpeita vastaavat edellytykset, kuten voimakas multa juurilla, lämpöä, valoa ja kosteutta kyllin. Näissä olosuhteissa ja tällaisessa ympäristössä voipi ruusu kukoistaa, mutta, jos ei sillä näitä ole, kuihtuu se hyvinkin pian. Ja jos se näistä kukoistuksensa ehdoista saapi niukasti ja puutteellisesti nauttia, ei se kohta kokonaan kuole, mutta vähitellen lakastuu, kadottaen viehätystänsä, vaikkapa se yhä edelleenkin on ruusu. —

Samalla tavalla rakkauskin aviopuolisoiden kesken kukkii onnea perheessä, jos sillä on ympäristö ja olosuhteet sellaiset, että ruumiilliset ja henkiset voimat pysyvät normaalitilassa. Vaikkapa rakkaus, vaikeimmissakin olosuhteissa ei kuole, tulee sen elämä kuitenkin sairaloiseksi, josta se kärsii, kadottaen sen onnellisuutta luovan elämänhetken, mikä sillä kukoistustilassansa oli.

Tehdäkseni tässä kohti itseni paremmin ymmärretyksi, haluaisin lukian seuraamaan minua köyhän työmiehen perheeseen. Perheessä on seitsemän lasta; isä ja äiti ovat alkujaan mitä puhtaimmilla tunteilla toisiinsa yhdistyneet. He ovat ahkeria ja säästäväisiä. Perheen isä, joka on nääntymyksen rajalle väsytetty pitkän päivän helteisestä raatamisesta, laahaa illalla väsyneet raajansa asuntoonsa. Vaimo, perheen äiti, paljosta valvomisesta, liiallisen työn rasituksista, huonon ravinnon seurauksista, huonosti kasvatettujen lasten (häneltä on puuttunut kehittävän kasvatuksen

kaikki ehdot) alituisesta kirkunasta on äärimmäisyyteen asti hermostunut.

Tyytymättömyyden ilme kasvoillaan kertoo hän miehelleen, kuinka yksi lapsista on sairastunut, ja että se välttämättä tarvitsisi saada lääkärin apua. Ruokakauppias on lähettänyt \$30.00 laskun, eikä lupaa ennen ruokaa kun se on maksettu. Polttoaineet ovat myöskin lopussa. Pikku Kallen täytyy saada uudet vaatteet, ennen ei hän voi mennä kouluun. Anna ja Heikki tarvitsisivat kengät ja Jussi lakin. Vesikattilakin rupesi vuotamaan ja pesupunkasta on vanne poikki, joten ei voi edes vaateriepuja pestä, ja tuskinpa on luultavaa, että sinä niitä edes saisit kuntoon. Uusia ei ainakaan ole varaa ostaa, et viime viikollakaan saanut täyttä \$8.00, joka sentti meni huoneen vuokraan. Ei edes maitomiehelle jäänyt. —

Mies tuntee ruumiissaan, että on kaikki voimansa senkin päivän osalle uhrannut, samalla näkee hän kuinka riittämätöin se on ollut. Hän on hermostunut, hänen tyyneytensä ja sävyisyytensä joutuvat häiriöön, hän lausuu tympeän, loukkaavan sanan vaimolleen. Vaimo vastaa samaan suuntaan. Syntyy sanailua, jopa riitaakin. Hetkisen kuluttua tuntuu niin kirvelevän pahalta, syystä kun oli jouduttu ristiriitaan sen toisillensa onnea suovan ja kaikkea hyvää toivovan sisäisen tunteen kanssa; heidän rakkautensa on joutunut kärsimään. He voivat uneuttaa riitansa, antaa anteeksi, mutta yhä edelleen, ollen pakoitetut olemaan samassa ympäristössä ja samoissa olosuhteissa, voivat seuraukset uudistua. — Nyt on toisiaan

rakastava aviopari näytellyt huonoa esimerkkiä näyttötelevän osaa.

Mitä? Häväisisinkö heitä, saarnaisinko siveys-
saarnaa? Tai kutsuisinko papin maalaamaan pirun
seinälle ja helvetin lattian alle? — En, tuhat ker-
taa en! Minä tiedän paremmin. Mieluummin
ampuisin sen katalan konnan, joka on ryöstänyt
perheonnen, nylkemällä hänen, perheen isän työn-
tuloksista \$1,000—4,000 vuosittain. (Tämä on til-
lastotieteen todistama jääväämätön tosiasia.) Tä-
tä kaikkea ajatellessani tunteeni kuohuvat, tun-
nen raivostuvani, en yksityisiä henkilöitä vastaan,
mutta koko valtiotaloudellista järjestelmää vas-
taan, joka tekee katalimman ryöstön mahdollisek-
si ja suojelee sitä kierojen lakiensa avulla.

Minä tahtoisin huutaa kaikki maailman isät
ja äidit hereilleen, näkemään ja ymmärtämään,
mikä on kaiken kurjuuden ja onnettomuuden vai-
kuttavimpana syynä. Minä tahtoisin saada kaik-
ki liittymään siihen suureen proletaariarmeijaan,
joka luokkatietoisuuteen heränneenä toimii ihmis-
oikeuksien puolesta. Sillä siinä juuri on se toi-
minta, jonka kautta valmistetaan lapsillemme ja
tuleville sukupolville tietä onnellisempia aikoja
kohti. —

Asettaissani nykyisen kieron yhteiskuntajär-
jestelmän, jossa kaikkien sota kaikkia vastaan
vallitsee ja laillistettu ryöstö ovat hyveeksi koro-
tettu, ensimmäiseksi ja vaikuttavimmaksi syyksi
onnettomaan perhe-elämääkin, en ole tahtonut
väittää, ettei siihen muitakin syitä olisi. Mutta
nekin, useimmassa tapauksessa, ovat seurauksia

edellämainitusta, vaikkapa nykyisen kieron ja kaikilla ihmiselämän eri aloilla onnettomuutta luovan yhteiskuntajärjestelmän eri vaikutuspuolia ei tässä ole edes kosketeltukaan. Olisi pitänyt tehdä yleiskatsaus, mitä mainittu järjestelmä vaikuttaa varakkaampienkin luokkien ja opiskelevan nuorison keskuudessa, millä tavalla se heissä harhaan johtaa tiedon halua vireillä pitävät vaikuttimet — josta huutavana seurauksena on rajatoin tiedon väärin käyttäminen, mikä heiltäkin tosi-onnen ryöstää, niin perheissä kuin muuallakin.

Lukemattomia muita esimerkkejä olisi tämän kysymyksen yhteydessä tarvinnut esittää, siksi monipuolinen se on. Ajattelevat ihmiset kuitenkin, jos ajatuksen lähtökohta on oikea, voivat itse asiaan syventyä, ja aina yhä useammalle selkeää, että yhteiskunnallinen raivaustyö on kaiken onnellisuuden ehto. Ja semmoisena on se jokaisen naisen ja miehen, äidin ja isän kallis velvollisuus.

M. LAITALA.

Eräälle toverille.

Suomimatkan johdosta.

Kun kotiliesi ja ystäväsi
Jäi sulta, taattos ja äiti hellä,
Pois kauvas jälkees, kaihoavalla
Sä jatkoit matkaasi sydämmellä
Päin aavaa, suurta ja tuntematonta
Maailmaa, missä on myrskyjä monta.
— Lie siitä jo kauvan aikaa.

Sait oppia paljon maailmalla:
Olet nähnyt sen kirjavan taulun,
Sen, jonka tehnyt on rahavalta
Ja sä tunnet sen surkean laulun.
Olet nähnyt vääryyttä, sorretuita,
Ja pieniä, suurilta poljetuita
Ja — heikkoja yhteistyössä.

Sä koht' olet, ystävä, matkalla
Sinne kärsiväin veljien luoksi,

Miss' valhe ja vääritys on vallassa
 Noitten muutamain nylkyrein vuoksi.
 Siis, tervehdys, veljille, meiltä sä vie!
 Tääl' ollaan jo työssä, viel' aukeepi tie
 Ja seestyvi pilvestä huomen. —

Ja pirtin pienoisen ikkunasta
 Ain' tuli pieni kun tuikahtaa,
 Niin äiti vanha siel' maailmasta
 Pois poikaansa vuottavi, vartooa.
 Sinä lähdet siis kotihin lapsuuden.
 Aina muista, ett' edestä totuuden
 On taistelu tehtävä suurin!

30-11, 1904.

ANTTI KILKKINEN.

„Sehän oli vaan työmies“.

— Saammehan tulla isää vastaanottamaan, pyytelivät työmies Pennasen lapset, kun Pennonen päivällistunnilta lähti kaivantoon työhön.

— Saatte, saatte, vakuutti isä.

Sitä riemua mikä syntyi, kun lapset läksivät isäänsä vastaanottamaan. Kilpaa siinä rienneään, kuka ennen ehtii isän luo. Mutta isä ei tulekaan toisten työmiesten mukana!

— Minkätähden ei tule isä, kysyvät lapset vastaantulevilta työmiehiltä.

— Ei isänne tule enää koskaan teitä vastaan, lapsikullat, vastaavat miehet surunvaltaamina.

— Miksi ei tule? utelevat lapset itkunmurtaamalla äänellä.

Paareilla kannetaan Pennanen sairashuoneeseen. Pää on kokonaan murskaantunut. Oikea olkapää ja rintakehä lutussa. Kivi on pudonnut juuri pään kohdalle musertaen sen kokonaan.

Siinä lepää työnritari ikuista unta. Ei kuule vaimonsa eikä lastensa vaikeroimista. Kylmä on käsi, joka muutama tunti sitte niin hellästi lasten valkosuortuvia silitteli.

Työnjohtaja on tällaisiin tapahtumiin tottunut, sillä hän on nähnyt vuosien kuluessa usealle työmiehelle käyvän samoin kuin Pennaselle. Sehän on vaan työmies, joita on enempi tarjolla kun mitä tarvitaan, ajattelee hän itsekseen. Enemmän häntä harmittaisi muulin kuolema, sillä niistä on suurempi puute kuin työmiehistä.

Haudan reunalla seisoo Pennasen leski. Silmät itkusta turvonneina. Kasvot ilmaisevat haitkeaa surua. Lapset pitelevät äitiä helmasta, samalla kun kurkistavat haudan pohjaan. Tuossa puulaatikossa se heidän isänsä nyt lepää. Eiköhän isä tukehdu? Isällä on varmaankin ikävä meitä, supisee nuorin lapsista äitilleen. Aivan valitusta haudan pohjasta on vanhin pojista kuulevinaan — — —

Pappi lohduttaa totutulla tavallaan leskeä:

— Tämänkin tapauksen pitäisi olla elävänä esimerkkinä herran läsnäolosta, sillä täten hän tahtoo kutsua meitä kaikkia armonsa turviin, osoittaen siten suurta laupeuttaan. Kuolema on synninpalkka; mutta ijankaikkinen elämä on Jumalan lahja — — Meidän on kiitettävä Jumalaa tästäkin, vaikkapa se tuntuukin lihalliselle mielelle vaikealta. On muistettava, että herra katsoo aina meidän parastamme — — —

Tuskalliselta tuntui leskestä papin kylmä sanelu.

— Ei tämä voi olla Jumalan tahto, ei, ei! En minä voi kiittää Jumalaa siitä, että mieheni tuli surmatuksi. Elämä tuntuu niin sanomattoman raskaalta, ikäänkuin se sammuisi tuohon

paikkaan. Rintaa ahdistaa, kun ajattelee toimeentuloa tästä eteenpäin. Pois on kodin tuki ja turva. Pois lasten hellä hoivaaja. Särkyi koti kokonaan, kun murtui kodin pylväk.

—EMPI—.

Palkkasuhde on nykyisen luokkaherravallan ja kaiken sen pahan, mitä se mukanaan tuo, kulmakivi. Palkkajärjestelmän poistaminen on sentähden sosialdemokraattisen liikkeen tärkein päämäärä. Työmiehen pitää saada työnsä täydellinen tulos ja työllä pitää olla nykyaikaisen tieteen kohottama yhteistyön tuotannollisuus: se on päämäärämme. Sillä emme tarkoita mitään hyökkäystä omaisuutta kohti, ei mitään omaisuuden hävittämistä. Me tahdomme, että jokaisella on tilaisuus omistaa omaisuutta; tahdomme suojella työmiehen omaisuutta kapitalismin kynsistä. Ja sen tahdomme saavuttaa yhteenliittymisen avulla.

WILHELM LIEBKNECHT.

Mahtavuuden soitto.

I.

Yli kaaoksen valtavasti värjyy,
Kehys hajoo, himot yössä ärjyy.
Ne käyvät suureen luomistyöhön,
Ajan pitkään ja mustaan yöhön.
Joka himo henkii elämätä
Siitelmällensä ja kipinätä
Toisen synnyttämää
Kuolon kitaan tahtoo syöstä.

Yöhön valo virvojansa valaa,
Sielun synty himovyössä palaa.
Koko kaaos kaipaa kalleimpaansa,
Yöstä etsii suurta haltijaansa.
Tuhatkerroin hajoten ja yhtyen,
Tuhatvuosin muotoihin syntyen,
Olemassa on jo sen verran
Ett ainehiukkasten ja hengen herran
Saa himo hehkutetuks yöstä.

II.

Edenissä ihanata horrosunta
 Uinui inehmo ja lauha luomakunta —
 Sovun ja rauhan edenissä.

Siellä jalopeurat käyvät karitsoina,
 Sopusointuun yhtyy, luonnon uuteloina,
 Ensiaikojen ilmennykset.

Inehmolla ympärillä yrttitarha,
 Puhtauden ehdoin eläminen varma —
 Ilman tuskien tuntemista.

Vaan inehmo on oikullisen himon heelmä,
 Jatkuneiden syiden kummin teelmä
 Kantaa povessaansa öisen ärjyn.

Kuulee mielitekojansa sielun nuoren,
 Myrkkymenasta, alta kiiltokuoren,
 Etsii onnellensa vastakohdan.

Kiiltokuoren alla paholainen ilkkuu,
 Sisimmästä rumin sielun saasta vilkkuu —
 Tarttuvan turman alkujuuri.

Vetää mielen haaveen ristiaallokoihin,
 Pian kyltyy edeninkin nautinnoihin —
 Halaa teille tuntemattomille.

III.

Edenin ihanuus taakse jo jäi,
 On edessä rumimmat rotkot.
 Ain' paistava päivä taas entyi yöksi,
 Ihana elämä itkun työksi —
 On asuntonsa autiot notkot.

Inehmo ja inehmotar siitä
 Katuen syyttävät toista:
 Näännymme hyisissä hetesoissa,
 Hedot kiljuu vuoren onkaloissa —
 Ei yrtit, ei omenat loista.

Haavoja täynnä, hampaista pedon,
 Ruumiimme uupuu kostajan ees';
 Irvikuvakseen taiten lie tehnytkin
 Ja julmasti johtanut ekseskiin,
 Jo luojalta puuttuu järjen sees.

He edenin jälleen löytävän sois,
 Vaan aikaa jo vaimeni voimat,
 Elonpiiri heiltä jo pimentyy
 Ja muistojen maailma hämärtyy —
 Lakkaavat syyttävät soimat.

IV.

Jo kohtasi kostaja viimeinen,
 Sen mahtavan luonnon herran,
 Mi heikkona raukkana itkien
 Kirosi, ett' syntyi kerran.

Näki inehmon ihanan eksyneen,
 Likaisia liejuja käyvän,
 Siitä tiesi sen myrkkyyä nauttineen,
 Epätoivoon ennättäyvän.

Näki sen jo mättäälle vaipuneen,
 Ruumiissa haavat suuret,
 Kovan kohtalon uhriksi taipuneen —
 Madonsyömät ol' sydänjuuret.

Kuiskasi : ystävä kallein olen,
 Sun vienosti vaivutan hiljaa
 Tuskasta maailman polttavan tulen
 Sua kannan, kun kukkivaa liljaa.

Nyt kuolema katsahti kasvoihin,
 Kuinka suuri on kokemuspino,
 Mut inehmon, sortuneen vaivoihin,
 On silmissä säihkyvä himo.

Sitä lempeä kuolema kauhistui,
 Kostajaks' julmaksi muuttui
 Hirveäksi heittihe, raa'istui —
 Ikipäiviksi inehmolle suuttui.

V.

Yks' maailmassa mahtavin,
 On suurimmista suurin,
 Se muita muuttaa pieniksi
 Ja ohjaa perinjuurin.

Se hallitsee, kun kuningas,
 Suurinta luomakuntaa,

Kun tahtoo, ottaa orjakseen —
Muun vastustuksen murtaa.

Luopi maineen maailmoita
Ja lokaliejuun peittää,
Se kaaoksetkin kokoaa —
Taas hajalleen ne heittää.

Voi joskus viedä edeniin,
Sen hekumoihin johtaa,
Samassa saattaa korpihin,
Miss' kärsimykset kohtaa.

Elämän on synnyttäjä,
Kuolemalle nauraa :,
„Jos sen veit, mä monta tein“
Näin uhitellen laulaa.

Se voima suuri, mahtavin
Meiss' elämän on jano,
Se kaikkialla liekehtii,
Tuo hurja himon palo.

M. HAHL.

Luokkataistelusta.

Kirj. Werner Sombart.

Kaikkien mies- ja naispuolisten poroporvari-
kauhuna on tuo hirmuinen sana luokkataistelu.

Minun täytyy tunnustaa, että minun käsitykseni mukaan ei tuossa sanassa ole mitään pelottavaa, päinvastoin. Uskotaanko tosiaankin, että jos taistelu vallitsee yhteiskunnassa, niin ei enää voida toivoakaan mitään laajempaa, terveellistä ihmiskunnan kehitystä, vaan että tuo taistelu saattaa vaaranalaiseksi kaiken sivistyksen, kaikki ihmiskunnan jalot ominaisuudet?

Ensiksikin on torjuttava se harhaluulo, että „luokkataistelu“ merkitsisi samaa kuin sisällinen kansalaissota, petroleumi, dynamiitti, tikari ja katusulut. — Luokkataistelu voi pukeutua hyvin moneen eri muotoon. Jokainen ammattiyhdistys, jokainen sosiaalidemokraattinen vaali, jokainen työlakko on tämän taistelun ilmaantumismuoto. Ja minusta näyttää sittenkin, että tämä voimain koetteleminen, tämä erilaisten etujen ja aatteiden syöksyminen toisiansa vastaan ei ainoastaan jätä sivistystä rauhaan, vaan että se päinvastoin on useiden verrattomain ilmiöiden lähteenä. Minun

mielestäni toteutuvat yhteiskunnallisessa taistelussakin sanat: „taistelu on kaiken isä“.

Ainoastaan taistelussa puhkeavat ihmisyyden kauneimmat kukat. Taistelu yksin voi kohottaa yhä laajemmat kansankerrokset ihmisyyteen. Kaikki alempiin kerroksiin tunkeutunut sivistys on tunkeutunut niihin taistelun kautta. Se seikka, että heidän täytyy omin voiminsa pyrkiä ylöspäin, että heidän täytyy askel askeleelta taistella oikeuksiensa saavuttamiseksi, se seikka yksin on takeena siitä, että hyvät ominaisuudet kehittyvät uudeksi, korkeammaksi sivistysmuodoksi. Ainoastaan taistelu, niin hyvin kansojen kuin luokkienkin, kykenee muodostamaan luonteita, herättämään innostusta. Sallikaa minun muistuttaa teille vanhan filosofi Kant'in kauniita sanoja, joissa lausutaan julki sama aate: „Kiittäkäämme luontoa epäsovinnollisuudesta, kateellisesti kilvoittelevasta turhamaisuudesta, aina tyytymättömästä omaisuuden ja vallan himosta! Ellei näitä olisi, nukkuisivat kaikki erinomaiset luonteenominaisuudet ihmiskunnan povessa ikuista untansa. Ihminen tahtoo yksimielisyyttä, mutta luonto tietää paremmin, mikä on hyväksi, se tahtoo erimielisyyttä“.

Mitä syytä on siis joutua epätoivoon, nähdesämme, että taistelu on tunnussanana yhteiskunnallisessakin elämässä? Minä en huomaa siinä mitään toivottomuuden syytä. Minua ilahduttaa se ratkaisu, jonka maailman historia on saavuttanut, asettaessaan taistelun olemisen pohjaksi.

Kokeneiden neuvo.

Töllistä hevoshaan takoa
Tuli miesi „vanhasta maasta“
Tänne, miss' elo on sako,
On kultaa ja ei arvon jakoa
Eikä syödä puuroa paasta.

Hyvät oli toiveet, kultaiset,
Heti tultuaan haastoi työtä.
Virkkoivat toiset nyt veikkoset:
Ne ajat on olleet ja mennehet
Jolloin otsansa hiess' sai syödä.

Tääll' eletään herroiksi, ystävä,
Ei tarvitse vääntää ei nostaa. —
Ken ei elä nahkaansa myömättä,
Sen täytyvi elää syömättä,
Sillä työ, näes, täytyy nyt — ostaa“ . . .

Aaku Päiviö.

Meidän rikkautemme.

Peter Krapotkinin teoksesta LEIPÄTAISTELU.

I.

Paljo on ihmiskunta edistynyt siitä ajasta, jolloin ihminen teki yksinkertaisia tarvekalujaan kivistä, eli metsästyksellä eikä jättänyt lapsilleen muuta perintöä kuin kallioluolan ja muutamia yksinkertaisia kivikaluja sekä luonnon, suuren, avaran, hirvittävän luonnon, jonka kanssa heidän oli taisteltava säilyttääkseen kurjan henkensä.

Tänä vaivaloisena aikakautena, jota on kestänyt vuosituhansia, on ihmiskunta kuitenkin koonnut suuren aarteen. Se on hankkinut peltoja, kuivannut soita, hakannut metsiä, tehnyt teitä, rakentanut, keksinyt, tehnyt havaintoja ja ajattelut, luonut moninaisia työkaluja, tutkinut luonnon salaisuuksia, kesyttänyt höyryn niin perusteellisesti, että sivistynyt ihmislapsi jo syntymästään saapi käyttää hyväkseen sitä suunnatonta pääomaa, jonka mennyt sukupolvi on koonnut. Tämän pääoman avulla voipi hän nyt oman ja toisten töiden kautta voittaa rikkauksia niin suuria,

ettei Itämaiden saduissa „Tuhannen ja yksi yötä“ niille vertaa löydy.

Maanpinta on osaksi viljeltyä, valmiina vastaanottamaan järkevää kyntöä ja valittua kylvöä sekä antamaan runsaita satoja, enemmän kun kylkiksi tyydyttämään kaikkien ihmisten tarpeita.

Viljavilla Amerikan aroilla kasvattaa sata ihmistä voimakkaiden koneiden avulla muutamassa kuukaudessa niin paljon viljaa, kun kymmenentuhatta ihmistä tarvitsee elääkseen yhden vuoden. Jos tahdotaan kehittää sato kaksi-, kolme- jopa satakertaiseksi, valmistetaan ruokamultaa, annetaan jokaiselle taimelle se hoito, jonka se vaatii ja kootaan suuria satoja. Kun muinoin metsästäjän täytyi omistaa satoja tuhansia neliometriä maata saadakseen itselleen ja perheelleen elatuksen, saapi nyt sivistynyt ihminen paljoa helpommin ja varmemmin kasvamaan perheensä tarpeet kymmenentuhatta kertaa pienemmällä alalla.

Nykyaikana ei ilmanala enää tee esteitä. Auringon puute korvataan keinotekoisella lämmöllä ja toivotaan piakkoin voitavan valon avulla kiiruhuttaa kasvullisuutta. Lasikattojen ja lämpimien vesijohtojen avulla saadaan nykyään samasta maasta kun ennen kymmenen kertaa suurempi sato.

Teollisuuden alalla ovat saavutetut ihmeet vielä hämmästyttävämpiä. Sata ihmistä valmistaa kahdessa vuodessa, nykyajan koneilla — kolmen, neljän sukupolven tuntemattomien keksijöiden työn tuloksien avulla — vaatteet kymmenelle tuhannelle. Hyvin järjestetyssä hiilikaivoksessa kaivaa satakunta työntekijää joka vuosi niin pal-

jon hiiliä, kun kymmentuhatta perhettä tarvitsee lämpimäkseen kylmemmässäkin ilmanalassa. Onpa nähty kokonaisen satukaupungin kohoavan Marskentälle muutamassa kuukaudessa, ilman vähintäkään keskeytystä ranskalaisten tavallisissa töissä.

Vaikka ainoastaan pienellä osalla, niin teollisuudessa, maanviljelyksessä kuin koko meidän yhteiskunnassamme, on hyötyä esi-isäimme töistä, on kuitenkin varmaa, että ihmiskunta nyt jo voisi elää rikkaudessa ja mukavuudessa yksinomaan nykyään käytännössä olevan raudan ja teräksen avulla.

Rikkaita olemme, rikkaampia kun tiedämme kään. Kyllin rikkaita sillä mitä meillä on, vielä rikkaampia sen kautta, mitä nykyisillä työkaluilla voimme tuottaa. Äärettömän paljo rikkaampia sen kautta, minkä me voimme saavuttaa maanviljelyksen, teollisuuden, tieteiden ja teknillisten keinojen avulla, jos ne kaikki käytetään hyvinvoinnin hankkimiseksi kaikille.

II.

Me, sivistyneissä yhteiskunnissa asuvat, olemme rikkaita. Mistä siis johtuu tämä kurjuus, joka ympäröi meitä? Miksi tätä näännyttävää työtä, joka tekee ihmisjoukoista eläimiä? Mistä johtuu tämä epävarmuus tulevaisuuden suhteen, parhaintakin palkkaa nauttivalla työväellä, keskellä kaikkia rikkauksia, joita menneiltä ajoilta on peritty ja vaikka käytettävänäamme on mahtavia ko-

neita, joiden avulla työskennellen muutamia tuntia päivässä kaikki voisivat elää puutteettomasti?

Sosialistit sen ovat sanoneet, sanoneet moneen kertaan, sanoneet myöhään ja varhain. Yhä uudelleen he sitä sanovat, todistaen sitä tieteihin perustuvilla väitteillä. Se johtuu siitä, että kaikki mikä on ihmiskunnalle välttämätöntä: maa, kievokset, koneet, kulkuneuvot, elatusaineet, huoneet, sivistys, tiedot y. m., kaiken sen ovat muuttamat harvat anastaneet sillä ryöstön, siirtolaisuuden, sodan, tyhmyyden ja sarron tarukaudella, jonka ihmiskunta on elänyt, ennenkuin se oppi kesyttämään luonnon voimia.

Se johtuu siitä, että muuttamat harvat, nojautuen niin kutsuttuihin oikeuksiin, joita ovat hankineet joskus muinaisuudessa, omistavat nyt kaksi kolmattaosaa ihmisellisen työn tuloksista, käyttäen niitä mitä järjettömimpään ja hävyttömimpään tuhlaukseen; se johtuu siitä, että he, saatettuaan joukot sellaiseen asemaan, ettei ole ruokaa kuukaudeksi, eipä edes viikoksikaan, kieltävät jokaiselta työnteon, jollei anna heidän ottaa siitä suurinta osaa; se johtuu siitä, että he estävät työmiehen valmistamasta sitä, mitä hän tarvitsee, ja pakoittavat hänen valmistamaan, ei sitä jota toiset tarvitsevat, vaan sitä mistä nylkijä saa suurimman voiton.

Siinä on meillä koko sosialismi!

Tarkastakaamme jotakin sivistysmaata. Sitä ennen peittäneet metsät ovat hakatut, suot kuivatut, ilmasto parantunut — maa on tullut asuttavaan kuntoon. Maa, joka ennen kasvoi rikkaruo-

hoa, antaa nyt runsaita satoja. Etelään viettävät vuorenrinteet on hakattu osastoihin, joissa viiniköynnös kiemurtelee kultaisine hedelmineen. Villit kasvit, jotka ennen tuottivat ainoastaan pahoja hedelmiä, — syötäväksi kelpaamattoman juuren, — ovat vähitellen viljelyksen kautta muuttuneet mehuisiksi vihanneksiksi tahi puiksi, joita herkkuiset hedelmät taivuttavat.

Tuhannet tiet ja rautatiet risteilevät toisiaan yli koko maan ja puhkaisevat tuntureita, höyryhepo huohottaa Alppien, Kaukason ja Himalajan villedissä vuorisolissa. Joet on perkattu purjehduskuntoon, rannikoita on syvennetty ja huolellisesti kartoitettu, joten niillä liikkuminen on helppoa.

Keinotekoiset satamat, vaivalla kaivetut ja meren raivolta suojatut, turvaavat laivoja. Syvät kaivannot puhkaisevat maapohjan, maanalaisten käytävien sokkelot kiemurtelevat siellä, missä on hiiltä saatavana tahi metalleja löydetävissä. Teitten risteysksiin kaikkialle on kaupunkeja syntynyt ja kasvanut ja niissä kaikissa löytyy teollisuuteen, taiteen ja tieteen aarteita.

Kokonaiset sukupolvet, syntyneet ja kuolleet kurjuudessa, herrojensa sortamina ja räökkääminä, työn raskauttamina, ovat jättäneet tämän äärettömän perinnön 20 :lle vuosisadalle. Tuhansia vuosia ovat miljoonat ihmiset työskennelleet maan muokkaamiseksi, soitten kuivaamiseksi, teitten rakentamiseksi ja jokien juoksun tasoittamiseksi. Jokainen hehtaarinala peltoa, jota me Euroopassa viljelemme, on kastettu useamman sukupolven hiellä; jokaisella tiellä on oma historiansa kansan

sivistystyöstä, yli-inhimillisistä kärsimyksistä ja puutteista ja vaivannäöstä. Jokainen peninkulma rautatietä, jokainen metri tunnelia on saanut osansa ihmisverestä.

Kaivosaukoissa on vielä jotenkin tuoreita porausreikiä, vuorimiehen käsivarren hakkaamia: Maanalaiset käytävät voidaan pala palalta merkitä kaivosmiesten haudoilla, kaasun tukehduttamia parhaassa miehuuden iässä, putouksien tahi tulvien tappamia ja me tiedämme jokaisen näistä haudoista maksaneen kyyneliä, kaipausta ja sanomatonta kurjuutta sille perheelle, joka eli soran alle hautautuneen miehen niukasta päiväpalkasta.

Rautateitten ja laivalinjojen yhdistämät kaupungit ovat vuosisatoja eläneitä organismeja. Kaiva maata ja sinä olet löytävä perusmuureja, joita kadut, talot, teatterit, yleiset rakennukset ja palatsit peittävät. Syvenny historiaan ja sinä näet miten kaupungin sivistys, sen teollisuus ja henkinen elämä on vähitellen kasvanut ja kehittynyt, asukkaiden yhteistyön kautta, ennenkuin se on tullut siksi mitä se on nykyisin.

Ja kuitenkin jokaisen talon, jokaisen työpaikan, jokaisen tehtaan, jokaisen tavaravaraston arvo on ainoastaan miljoonien maanpoveen kätkeytyneiden työmiesten työn ja vaivan tulosta, — ei muuta. Ne eivät pysyisi pystyssä muuten kuin niiden ihmislegionien ponnistusten kautta, jotka sillä osalla maapalloa asustavat. Jokainen hiukkanen siitä, mitä me kutsumme kansojen rikkaudeksi, saa arvonsa ainoastaan sen kautta, että se on osa suuresta kokonaisuudesta. Minkä arvoisia olisivat

Lontoon laivatelakat tahi joku suuri pariisilainen myymälä, jolleivat ne siaitsisi eräissä maailman-kaupan keskipisteissä? Minkä arvoisia olisivat kaivantomme, tehtaamme, laivatelakkamme ja rautatiemme ilman niitä tavarajoukkoja, joita joka päivä kuljetetaan yli merien ja mantereitten?

Miljoonat ihmiset ovat työskennelleet sen sivistyksen luomiseksi, josta me nykyisin ylpeilemme. Toiset miljoonat, hajaantuneina yli koko maan, työskentelevät sen säilyttämiseksi. Ilman niitä olisi siitä 50:n vuoden kuluttua ainoastaan jätteitä jäljellä.

Ei löydy edes yhtä ainoata ajatusta tai keksintöä, joka ei olisi yhteistyötä, muinaisuuden ja nykyisen luomaa. Tuhannet keksijät, tunnetut ja tuntemattomat, kurjuudessa kuolleet, ovat valmistaneet kaikkien niiden koneiden keksintöä, joissa ihminen omaa neroansa ihailee. Tuhannet kirjailijat, runoilijat ja oppineet ovat työskennelleet tietämisen kartuttamiseksi, erhetysten poistamiseksi ja luodakseen tieteellisen ajattelemisen ilmaston, jota ilman ei yksikään vuosisatamme konehirmiöistä olisi syntynyt ihmisten ilmoille. Mutta nämä tuhannet ajattelijat, runoilijat, oppineet ja keksijät, eivätkö he ole menneiden vuosisatojen työskentelyn eloon herättämiä? Eivätkö he olé läpi koko elämänsä olleet legionain kaikellaisten työmiesten ja käsityöläisten ruumiillisesti ja siveellisesti synnyttämiä ja ravitsemia? Eivätkö he ole saaneet toimintavoimaansa ympäristöltään.

Suurten keksijäin nero on varmasti tehnyt enemmän kuin koko maailman kapitalistit teolli-

suuden johtamiseksi uusille urille. Mutta nämä nerot itse ovat teollisuuden ja tieteen lapsia. Ennenkuin nämä nerokkaat henget tulivat ja julistivat fyysillisten voimain mekaanista alkuperää ja yhteyttä — siihen tarvittiin, että tuhannet höyrykoneet vuosia vuosien jälkeen kaikkien nähden muuttivat lämpöä käytännölliseksi voimaksi ja tätä voimaa ääneksi, valoksi ja sähköksi. Ja kun me, 19:nen vuosisadan lapset vihdoinkin olemme käsittäneet tämän aatelman ja osanneet sitä hyväksemme käyttä, on se sentähden, että me olemme valmistuneet edellisten aikojen kokemusten kautta. Edellisen vuosisadan ajattelijat ovat myöskin ennustaneet ja aavistaneet sitä, mutta se pysyi käsittämättömänä, sillä 18 vuosisata ei ollut, kuten me, kasvanut höyrykoneen vierellä.

Ajatelkaamme ainoastaan sitä aikaa, jolle olisi jäänyt tuntemattomaksi se luonnonlaki, joka on antanut meille mahdollisuuden nykyisen teollisuuden perinpohjaiseen muovailemiseen, — jollei Watt olisi löytänyt Sohossa työmiehiä, jotka olivat kyllin taitavia hänen teoreettisia laskelmiansa järjestelmällisesti metalliin sovittelemaan, yksityiskohtia parantelemalla, ja lopuksi sulkemalla höyryn täydelliseen koneistoon, tekemään siitä hevosta kuuliaisemman ja helposti käsiteltävän, sanalla sanoen, tekemään sen nykyaikaisen teollisuuden sieluksi. Jokaisella koneella on oma historiansa — pitkä historia valvotuista öistä ja kurjuudesta, surusta ja ilosta, pikku osain parannuksista, joita ovat keksineet useamman sukupolven tuntemattomat työmiehet, jotka alkuperäiseen

keksintöön vähitellen liittivät noita pieniä sivuseikkoja, joita ilman hedelmällisin ajatus pysyy salassa ja hyödyttömänä. Ja vielä enemmän: jokainen uusi keksintö on viimeinen rengas ketjussa, — tuloksena tuhansista edellisistä keksinnöistä koneopin ja teollisuuden aloilla.

Tiede ja teollisuus, taito ja käyttö, keksintö ja käytännöllinen toteuttaminen, johtaen uusiin keksinnöihin, — aivotyö ja käsityö, ajattelevinen ja ruumiillinen työ, — kaikki ne yhteen kuuluvat. Muinaisuuden ja nykyisyyden yhdistynyt työ, tehty käsin ja aivoin, on jokaisen keksinnön, jokaisen edistysaskeleen, kaiken ihmisellisen rikkauden lisääntymisen alkuperä.

Millä oikeudella voisi sitte kukaan omistaa rahtuakaan tästä äärettömästä kokonaisuudesta, ja sanoa: Tämä on minun, eikä Teidän?

Suomentanut T. T.

Siskoille.

Jätetään siskot pimeä pirtti,
Käykäämme valoa etsimään.
Kaikki ne kahleet katkomme irti,
Kun riistää onnen ja elämän.

Me etsimme onnea elämästä,
Sielumme rauhaa ja autuutta.
Emmekä haudan taakse säästä —
Täällä me vaadimme totuutta.

Me emme pelkää tuomioita
Kurjain raukkain huuilta.
Tutkimme elämän ongelmoita,
Väistymme erheen poluilta.

Vaadimme samaa veljiltämme,
Jos ihmisyyttä tunnetaan. —

Jos tahtovat olla ystävämme,
Niin puhtautta me seurataan.

Vaadimme viemään viinat loukkoon,
Tupakan katku kaikki pois!
Sitten vasta puhtaaseen joukkoon
Elämän lämpöä lietsoa vois. —

Raitista ilmaa ensin kun saamme
Vihdoin viimeinkin hengittää,
Puhtaalle puhtaan lempemme suomme,
Kun lähdemme luomaan elämää!

Emmehän tahdo kääpiöitä
Rintamme alla kasvattaa,
Emmekä uutta ihmiskuntaa
Salline enää saastuttaa. —

Emmehän salli armaitemme
Syntyvän synkkään pimeään,
Eikä pikku pulmuistemme
Elävän kurjaa elämää.

Me vaadimme leipää lapsillemme,
Elämän onnea päällä maan.

Tasa-arvoisuutta itsellemme
Uusien lakien laadintaan.

Lähdetään taistoon tarmokkaasti!
Lastemme onni vaatii niin.
Työhön kaikki arvokkaasti,
Niin saisimme jotain näkyviin.

Aseilla puhtailla taistelkaamme,
Järjen mieltä noudattain.
Totuus vahva valtikkamme,
Tunnon rauhan saavuttain.

Suuri on siskot tehtävämme,
Ennenkuin elämä uudistuu;
Ennenkuin toivomme näkevämme
Kuinka yhteiskunta puhdistuu.

HANNA LEHTINEN.

Painovirheitä.

Kun tämä kirjanen on painettu toiskielisessä kirjapainossa, on osaan painosta kirjasimien putoamisen tai katkeamisen takia tullut ikäviä virheitä, vaikka korehtuuri on ollut virheetön.

Virheellisissä arkeissa on sivulla 15 toisesta värsystä ylhäältä lukien k ja j pudonnut pois. Sivulla 58 on 9 ja 10:ltä riviltä alhaalta pari kirjainta, ä ja t, pois. Sivulla 63 on otsikossa: teiskuntajärjestelmän, pitää olla: yhteiskuntajärjestelmän.

Pienempiä virheitä saattaa olla muitakin, mutta ne lukija itse ilman oikaisuakin huomaa.

Sisältö:

Vastustajille, kirj. Victor Loukola	Sivu 5
Sosialidemokratian ihanteellisuus, kirj. T. T.	„ 7
Pieniä varjopiirteitä, kirj. Aaku Päiviö	
Sakramenttien voima ja hengenmiehen oppi	„ 14
Raatajien lepopohetki	„ 15
Kultaa	„ 16
Isiemme maa, kirj. Juho Asikainen	„ 17
Pala pitemmästä romaanista, kirj. Matti Huhta	„ 31
Kaksoiset, kirj. Wäinö P.	„ 37
Elämän kaiho, kirj. J. W. Meriläinen	„ 43
Kulkurin lempijälle, kirj. M. Hahl	„ 46
Kun Kemppaisen Willestä tuli sosialisti, kirj. Hijoppi Rotilainen	„ 49
Mahtava „kapitalisti“, kirj. Aaku Päiviö	„ 59
Taistoon joudu, kirj. Toivo Antinpoika	„ 60
Nykyisen yhteiskuntajärjestelmän vaikutus perheonneen, kirj. M. Laitala	„ 63
Eräälle toverille, kirj. Antti Kilkkinen	„ 69
„Sehän oli vaan työmies“, kirj. —empi—	„ 71
Palkkasuhde, kirj. Wilhelm Liebknecht	„ 73
Mahtavuuden soitto, kirj. M. Hahl	„ 74
Luokkataistelusta, kirj. Werner Sombart	„ 80
Kokeneiden neuvo, kirj. Aaku Päiviö	„ 80
Meidän rikkautemme, kirj. Peter Krapotkin	„ 83
Siskoille, kirj. Hanna Lehtinen	„ 92

